ISSN 1581-9027

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije 25 LET

zelena dežela

št. 190 / **april 2025**

Glasilo Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije

36. FESTIVAL DOBROTE SLOVENSKIH KMETIJ

16.–18. 5. 2025

Minoritski samostan Ptuj

www.dobroteslovenskihkmetij.si

Ptuj, mesto tisočerih okusov!

Prizorišče enega najstarejših festivalov domače hrane.

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije
KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD PTUJ

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

MESTNA OBČINA PTUJ

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO

dr. Jože Podgoršek, predsednik KGZS

25 let KGZS – moč skupnosti

Naše temeljno poslanstvo je pridelava hrane: bodisi na nekaj kvadratnih metrih vrta ali na desetinah hektarjih njiv, na nekaj drevesih okrog hiše ali pa v obsežnih nasadih. Tako eni kot drugi vsako leto s skrbjo spremljamo vreme, predvsem temperature, ki se zadnja leta aprila vse prevečkrat spustijo pod ledišče in povzročijo pozebo. To prizadene tako tiste, ki jim je pridelava hrane predvsem v veselje, bistveno bolj pa tiste, ki od tega živijo.

Ni pa samo pozeba tista, ki nam dela skrbi. Tisti, ki se ukvarjamo z zakonodajo, ki določa pogoje za pridelavo hrane, smo v drugi polovici zime doživeli zakonski snežni vihar. Resda mu rečemo sveženj zakonodaje, ampak po tem, na koliko področij kmetijstva posega, lahko mirno rečemo, da je to vihar. Zanimiva je bila ob tem izjava enega od predsednikov Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije (KGZS) v prejšnjih mandatih, ki je povedal, da si ne predstavlja, »... da bi kot minister naenkrat poslal v proceduro toliko zakonov. Tega si ne bi privoščil niti kot predsednik vlade.«

Kakorkoli, gre za izjemno velik izziv in Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije z drugimi nevladnimi organizacijami ni vrgla puške v koruzo. V pripravi zakonodaje je strokovno in konstruktivno sodelovala, a nato sodelovanje zamrznila, dokler ne bodo podani pisni odgovori Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Ti so začeli prihajati in upamo, da bomo s skupnimi močmi uredili zakonodajo tako, da bo čim bolj v prid slovenskim kmetom.

Prihodnji mesec, 12. maja, bo 25-letnica delovanja KGZS. V tem času je previharila veliko viharjev, nič koliko vremenskih neprilik in ujm, soočila se je s številnimi paragrafi. Gotovo pri slednjih ni bilo doseženo vse, kar bi želeli. Prepričan pa sem, da bi bilo stanje za kmete brez zbornice slabše. Zato jo moramo ohraniti in krepiti njeno strokovno in predstavniško vlogo.

Naj se na koncu zahvalim vsem, ki ste zbornico pred nastankom 12. maja 2000 ustanavljali, in vsem, ki ste ji v dveh desetletjih in pol dajali dušo.

Kolofon

Zelena dežela št. 190, april 2025
Zelena dežela je glasilo Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije, ki izhaja šestkrat letno in je za člane KGZS brezplačno.

Uredništvo: KGZS – Zelena dežela, Gospodinjska ulica 6, 1000 Ljubljana
tel.: 01 513 66 40
e-pošta: zelena.dezela@kgzs.si
splet: www.kgzs.si

Odgovorni urednik: Robert Peklaj
Novinar: Marjan Papež
Fotografija na naslovnici: Freepik
Grafično oblikovanje in prelom: Jana Janko Škrbec, Studio HTZ
Jezikovni pregled: Alenka Šalej
Fotografije: arhiv KGZS (če ni drugače navedeno)
Tisk: Salomon, d.o.o.
Naklada: 102.000 izvodov

ISSN 1581-9027
spletna izdaja ISSN 2536-2119

VSEBINA

NA KRATKO
5 Aktivnosti zbornice in pomembni dogodki

V SREDIŠČU
8 **Spomladanska obuditev poljedelskih površin**
8 Mikotoksini v žitih – kazalci slabe kakovosti pridelka
10 Alternativne poljščine v kolobarju na njivah
11 Varstvo koruze
12 Prilagojena koruza za podnebne izzive Primorske
13 Ekološka kmetijska praksa v Švici

ZGLEDI VLEČEJO
16 Praktični poskusi ločijo 'zrnje od plev'

ZASTOPANJE
18 Reforma slovenskega kmetijstva brez upoštevanja kmeta in potrošnika
22 Vztrajno delo v dobro slovenskega kmeta in podeželja
24 Zadruge kot temelj slovenskega kmetijstva
24 Slovenski ribogojci odlični na mednarodnem ocenjevanju

SVETOVANJE
25 Status kmeta v Sloveniji in pogoji za pridobitev
26 Podpora kmetovanju na suhih traviščih
28 Kako kupiti kmetijsko zemljišče ali gozd
29 Avstrijski model trajnostnega kmetijstva in Natura 2000
30 Preprečevanje slinavke in parkljevke v Sloveniji
31 Senene kmetije in okusi

IZ NAŠIH ZAVODOV
32 Precizno gnojenje
33 Analize za uspešno kmetovanje
34 Robotska okopavalna roka v boj proti plevelom

PROMOCIJA
36 Ko se kmečki utrip preseli v mesto
38 Že 30. pomladanski sejem Komenda

ZA KRATEK ČAS
39 Krava in rastlina
40 Živi in pusti živeti

NEKATERI POMEMBNI ROKI

DO KDAJ	KAJ
28. 5. 2025	**IRP02:** Javni razpis za podintervencijo naložbe majhnih kmetij v okviru intervencije naložbe za dvig produktivnosti in tehnološki razvoj, vključno z digitalizacijo kmetijskih gospodarstev
11. 6. 2025	**IRP02:** Javni razpis za podintervencijo IRP02 naložbe gorskih kmetij
19. 6. 2025	**IRP33:** 1. javni razpis: testiranje naravovarstvenih ukrepov na zavarovanih območjih
31. 7. 2025	**Čebelarski razpisi:** za obnovo čebelnjakov, nakup čebelarske opreme, izdelavo satnic, sofinanciranje sadik medovitih rastlin
do objave zaprtja	**Podukrep 8.4** – 6. javni razpis za aktivnost dela za odpravo škode in obnovo gozda iz PRP 2014–2020
do porabe sredstev	**Podukrep 8.4** – 3. javni razpis za operacijo ureditev gozdnih vlak, potrebnih za izvedbo sanacije gozdov iz PRP 2014–2020

NEKATERI POMEMBNEJŠI DOGODKI V PRIHODNJIH MESECIH

KDAJ	KAJ / KJE
16. do 18. 5.	Dobrote slovenskih kmetij, Ptuj
17. do 22. 5.	Kmetijski sejem, Novi sad

Zbral: Ma. P.

Lastniki gozdov, pozor!

Zavod za gozdove Slovenije (ZGS) je začel priprave na obnovo 24 gozdnogospodarskih načrtov gozdnogospodarskih enot (GGN GGE) za obdobje 2026–2035. Svoje pripombe lahko oddate do 31. maja.

Na spletni strani Zavoda za gozdove Slovenije v zavihku **ZGS/delovna področja/ gozdnogospodarsko načrtovanje** so predstavljene vse enote, za katere je možno oddati pobude. Oddajanje pobud poteka letos prvič preko aplikacije na spletni strani ZGS. Pobudnik najprej na zemljevidu izbere gozdnogospodarsko enoto, za katero želi oddati pobudo, nato v spletni obrazec napiše besedilo pobude ali pripne že pripravljen dokument in ga s potrditvijo pošlje pristojni območni enoti ZGS. O obravnavi pisne pobude bodo pobudniki obveščeni pisno.

KAKO DO INFORMACIJ NA KGZS

SPLOŠNE INFORMACIJE	UREDNIŠTVO ZELENE DEŽELE
Tel.: 01 513 66 00, e-naslov: kgzs@kgzs.si, www.kgzs.si	Tel.: 01 513 66 40, e-naslov: zelena.dezela@kgzs.si

Aktivnosti zbornice in pomembni dogodki

Pregled dejavnosti zbornice in pomembnih dogodkov, povezanih s kmetijstvom

KMETIJSTVO NE UNIČUJE, TEMVEČ OHRANJA RAVNOVESJE EKOSISTEMA

Zbornica poudarja, da se pri kmetovanju upoštevajo številni ukrepi za varstvo narave, kot so omejena uporaba pesticidov, ohranjanje travniških habitatov in prilagojene košnje, ki omogočajo preživetje ptic. Poleg tega so kmetje vključeni v različne programe ukrepov in projekte, ki spodbujajo okolju prijazne prakse.

Zahvaljujoč odgovornemu kmetovanju pa kmetje prispevajo tudi k zagotavljanju kakovosti pitne vode. S skrbnim upravljanjem zemljišč, pravilno uporabo gnojil in spoštovanjem okoljskih smernic zagotavljajo, da je vsaka voda iz pipe varna za pitje.

Zato je posploševanje, da je kmetijstvo glavni razlog za upad populacije travniških ptic, zavajajoče in ne temelji na celoviti analizi vseh dejavnikov. Kmetijstvo je morda le eden od dejavnikov, ki vplivajo na populacijo travniških ptic. Med ključne vzroke spadajo tudi urbanizacija in pozidava, to je širjenje mest in prometne infrastrukture, kar uničuje naravne habitate, in podnebne spremembe, kot so spreminjanje padavinskega režima in temperatur, kar vpliva na prehranske vire ptic. Tretji razlog so lahko spremembe v naravnih ekosistemih, namreč zaraščanje nekdanjih travnikov zaradi opuščanja kmetijske rabe lahko prav tako zmanjša primernost habitata za določene vrste ptic.

Vzemimo za primer Ljubljansko barje, ki je specifično območje, na katerem ekosistem močno zaznamujejo vse bolj pogoste večdnevne poplave. Te neposredno vplivajo na populacije metuljev in ptic, saj uničujejo gnezdišča, spreminjajo sestavo vegetacije in vplivajo na prehransko verigo. Vpliv teh hidroloških sprememb še ni bil ustrezno analiziran, zato KGZS poziva k izvedbi celovite študije o dolgoročnih posledicah poplav na biodiverziteto na tem območju. Brez teh podatkov je kakršnokoli enostransko pripisovanje odgovornosti kmetijstvu neutemeljeno.

Glede na datum objave izjave, da je kmetijstvo glavni razlog za izginjanje travniških ptic, bi lahko sklepali, da gre za prvoaprilsko šalo, saj so trditve o uničevalni vlogi kmetijstva močno poenostavljene in ne upoštevajo celotne slike vplivov na naravo in ekosistem.

KGZS ostaja odprta za dialog in sodelovanje pri iskanju najboljših rešitev za ohranjanje narave ob hkratnem zagotavljanju prehranske varnosti.

ZAHVALA ZA SODELOVANJE HANZIJU MIKLU

Hanzi Mikl, direktor Kmetijsko-gozdarske zbornice avstrijske Koroške, se je v petek, 28. marca, na slovesni prireditvi na sedežu zbornice v Celovcu ob upokojitvi poslovil s svojega položaja. Dogodka so se udeležili tudi predstavniki Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije na čelu z direktorjem Martinom Mavsarjem. Ob tem so mu podelili priznanje za dobro sodelovanje in srčno podporo pri delovanju KGZS pri razvoju kmetijstva v Sloveniji. Veselimo se tudi sodelovanja z novoimenovanim direktorjem Koroške kmetijsko-gozdarske zbornice Bernhardom Rebernigom.

ODDAJA ZBIRNIH VLOG ZA LETO 2025

Oddaja zbirnih vlog z zahtevki za leto 2025 poteka od 19. marca do 6. junija 2025. Izjema je vlaganje zahtevkov za dobrobit živali za drobnico, za katerega mora biti vloga oddana najpozneje do 5. maja 2025. Zamudnega roka za oddajo zahtevkov, kot smo ga poznali pred letom 2023, ni več.

V času kampanje za oddajo zbirnih vlog so vam za informiranje, svetovanje in pomoč pri izpolnjevanju in elektronski oddaji zbirnih vlog na voljo kmetijski svetovalci Javne službe kmetijskega svetovanja (JSKS) pri Kmetijsko-gozdarski zbornici Slovenije. Pomoč vlagateljem poteka na 73 lokacijah JSKS.

Prvi pogoj za elektronsko izpolnitev in oddajo zbirne vloge so urejeni podatki v registru kmetijskih gospodarstev (RKG) vsaj en dan pred oddajo zbirne vloge. Vsem, ki načrtujete oddajo zbirne vloge 2025, priporočamo, da si stanje urejenosti GERK-ov ogledate na spletni strani v javnem pregledovalniku RKG (https://rkg.gov.si/), na kateri lahko z vpisom KMG-MID številke pregledujete javno dostopne podatke o svojem kmetijskem gospodarstvu. Če so podatki v RKG neusklajeni (če se izrisani GERK-i ne ujemajo z dejanskim stanjem v naravi), jih je potrebno čim prej urediti na upravni enoti.

Ob izpolnjevanju zbirnih vlog je potrebno izpolniti tudi podatke o staležu živali po vrstah in kategorijah. Zato vam predlagamo, da že sedaj zapišete število vseh živali, ki so bile prisotne 1. februarja 2025 na vašem kmetijskem gospodarstvu. Podatke prinesite na vnos zbirnih vlog h kmetijskemu svetovalcu.

Na spletni strani KGZS (Vse o zbirnih vlogah | KGZ Slovenije) je vlagateljem dostopna povezava do rubrike »Vse o zbirnih vlogah 2025«, na kateri so na voljo vsi dokumenti, povezave, zakonodaja, članki, predstavitve, obvestila, navodila,

evidence ..., ki vam bodo v pomoč pri seznanitvi z intervencijami, vlaganju zahtevkov ter izvajanju predpisanih pogojev. Vabimo vas, da spletno stran večkrat odprete in si ogledate zanimive vsebine za vas.

Pri kmetijskih svetovalcih vam je že na razpolago tudi informativni list s ključnimi informacijami in datumi o izvajanju intervencij v letu 2025. Na MKGP pripravljajo tudi posodobitev daljših navodil, ki pa bodo na voljo le v elektronski obliki na spletnih straneh MKGP, ARSKTRP in KGZS.

KGZS ZAHTEVA UMIK STRATEGIJE O VOLKU

Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) skupaj s podporo nevladnih organizacij s področja kmetijstva zahteva umik osnutka Strategije ohranjanja in upravljanja volka v Sloveniji ter Akcijskega načrta za upravljanje volka v Sloveniji za obdobje 2025–2034 iz javne obravnave in nadaljnjih zakonodajnih postopkov. Oba dokumenta sta za nadaljnjo obravnavo neprimerna zaradi številnih pomanjkljivosti, ki ogrožajo slovensko kmetijstvo, kulturno krajino in dolgoročno sobivanje z volkovi.

Ključni razlogi za umik dokumentov:

- **Spremembe zakonodaje na ravni EU**
  Strategija temelji na zastareli predpostavki, da se varstveni status volka ne spreminja. Vendar se pričakuje, da bo leta 2025 spremenjena Habitatna direktiva, ki bo znižala stopnjo varovanja volka. Strategija te spremembe ne upošteva, kar je škodljivo za ohranjanje slovenske kulturne krajine in kmetijstva.
- **Pomanjkljiva strokovna osnova**
  Dokumenta nista temeljila na celostnih strokovnih izhodiščih. Ključni elementi, kot so primerna gostota volkov, mehka conacija, vpliv volka na druge ogrožene vrste in načrtovanje aktivnega upravljanja s populacijo, niso bili ustrezno obravnavani. Poleg tega še vedno ni določenih kriterijev za ugotavljanje ugodnega stanja volka v Sloveniji ob upoštevanju socialno-ekonomskih dejavnikov.
- **Odsotnost javne strokovne razprave**
  Strategija ni bila predstavljena strokovni javnosti in udeleženim na način, ki bi omogočil širšo razpravo. Sprejemanje dokumentov, ki bodo vplivali na upravljanje z volkom v naslednjih 10 letih brez ustrezne razprave med sektorji, je nesprejemljivo.
- **Neupoštevanje finančnih posledic**
  Strategija ne vključuje celostne analize finančnih posledic za proračun Republike Slovenije, upravljalce lovišč in kmetovalce. Širjenje volkov na celotno ozemlje Slovenije bo imelo negativne vplive na ekstenzivno pašništvo, demografijo, zaraščanje krajine in turizem.
- **Neustrezen načrt za upravljanje s populacijo volka**
  Celotni načrt temelji na določilih Bernske konvencije, ki so bila leta 2024 spremenjena. Strategija ne upošteva teh sprememb, kar jo naredi neustrezno za nadaljnjo obravnavo.

Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije zahteva, da se osnutek Strategije ohranjanja in upravljanja volka v Sloveniji ter Akcijskega načrta za upravljanje volka v Sloveniji umakneta iz javne obravnave. Dokumenta morata biti pripravljena po aktualni zakonodaji, strokovnih izhodiščih in ob širši javni razpravi z vsemi udeležnimi.

KGZS meni, da je treba upravljanje z volkovi utemeljiti na uravnoteženem pristopu, ki bo upošteval tako naravovarstvene cilje kot socialno-ekonomske potrebe slovenskega kmetijstva in podeželja. Samo tako lahko zagotovimo dolgoročno sobivanje z volkovi in ohranimo slovensko kulturno krajino.

IZREDNA SEJA SVETA KMETIJSKO GOZDARSKE ZBORNICE SLOVENIJE

Člani Sveta Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije (KGZS) so sredi marca na izredni seji obravnavali sveženj kmetijske zakonodaje. Vabilu na izredno sejo, ki je potekala na sedežu KGZS v Ljubljani, se je odzvala ministrica za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Mateja Čalušić z ekipo sodelavcev.

V svojem nagovoru je ministrica izpostavila razloge za drugačen pristop pri sprejemanju obsežnega svežnja kmetijske zakonodaje, ki je v javni obravnavi in se bo zaključila 12. aprila. Čistopis naj bi bil pripravljen sredi maja, nato gredo zakoni v medresorsko usklajevanje in postopek vladne procedure. Predvideva, da bo sveženj zakonodaje sprejet do konca leta 2025. Zakaj sveženj? Osnova je bil Zakon o kmetijstvu, ki je bil potreben prenove ter nujnost implementacije evropskih zahtev. Nova zakonodaja naj bi v slovensko kmetijstvo vnesla novodobno odločanje, osmislila pomen lokalne pridelave ter zagotovila trajnostno, odgovorno in pravično kmetijstvo, je razložila ministrica. Izpostavila je pomen kmetijskega svetovanja in krepitev prehranskih verig v smislu pravičnega deljenja stroškov, odgovornega ravnanja s hrano in trajnega zavarovanja kmetijskih zemljišč. „Naj nas začne to združevati, ne razdruževati," je izrazila željo Čalušićeva ter ob tem izpostavila vlogo zbornice, ki se je v sodelovanju s kmeti aktivno vključila v pripravo pripomb na sveženj zakonov.

Predsednik KGZS dr. Jože Podgoršek je pohvalil delo ekipe KGZS, ki je v zelo kratkem času pripravila pripombe na zakonodajo, in delo vseh, ki pri tem sodelujejo. Trenutno na ministrstvu potekajo pogajanja, veliko zadev je še nerešenih in predvideva, da se bodo zanje našle preudarne rešitve. Pri tem je izpostavil neskladnost zakonov in predlagal poenotenje izrazoslovja. Moteča je uporaba izraza proizvodnja hrane, ki razvrednoti in ogrozi pomen pridelave, prireje in predelave hrane. Zbornica vidi težavo tudi v ukinjanju obstoječega Sveta za kmetijstvo in podeželje, ki naj ostane. Predsednik je med drugim izpostavil kategorizacijo kmetijskih gospodarstev, ki v trenutnem predlogu ne upošteva celote različnih virov prihodkov, in predlagal razmislek o pavšalnih obdavčitvah po vzoru iz tujine. Omenil je pomisleke pri dodatni dopolnilni dejavnosti in problematiziral omejitve prihodkov. Prav tako je nesprejemljiva javnost identifikacijskih številk KMG-MID, kar bi omogočilo dostop do številnih podatkov o poslovanju kmetij, kot so terenski ogledi za spremljanje površin brez ob-

veščanja in prisotnosti lastnika. Izpostavil je predlog Zakona o kmetijskih zemljiščih, ki uvaja umeščanje agro fotovoltaike na kmetijska zemljišča. Glede na obravnavano zakonodajo bi to pomenilo 130.000 ha, kar je več kot 20 % vseh uporabnih kmetijskih zemljišč v Sloveniji. „Predlog zakona tako ne sledi pomoči kmetom, ampak investicijskim interesom nekaterih. Ker so zadevni členi v nasprotju z varovanjem kmetijskih zemljišč, zbornica predlaga njihov umik ter jasno zapisan zakon, da agro fotovoltaika na kmetijskih zemljiščih ni dopustna," je poudaril Podgoršek.

Člani Sveta KGZS so v razpravi predstavili svoje poglede in predlagane pripombe na sveženj kmetijske zakonodaje podprli.

PROTI ZAPIRANJU BENCINSKEGA SERVISA PETROL V ROVTAH

Konec februarja smo bili iz Odbora izpostave (OI) Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije Logatec (KGZS) seznanjeni, da namerava Petrol, d. d., zapreti bencinski servis v Rovtah. Pomemben lastniški delež v Petrolu ima tudi Republika Slovenija. Na Kmetijsko-gozdarski zbornici Slovenije menimo, da obstaja zaveza Republike Slovenije do približno 2.000 državljanov z območja Rovt, da se stori vse, kar je možno za ohranitev omenjenega bencinskega servisa.

KGZS poziva pristojne, da se preuči sleherno možnost, da se ohrani servis, na katerem se z gorivom oskrbujejo kmetije na območju Rovt, Vrha Svetih Treh kraljev, Petkovca, Medvedjega Brda, Zavratca in Rovtarskih Žibrš.

Bencinski servis v Rovtah za te kmetije predstavlja eno ključnih infrastrukturnih točk, saj je njihovo delovanje v veliki meri odvisno od goriva, ki ga točijo na tem servisu. Ob morebitnem zaprtju bodo kmetje prisiljeni hoditi po gorivo v Logatec, Idrijo ali Žiri.

Negativne posledice zapiranja bencinskega servisa Petrol Rovte bodo:

- Gorivo bodo kmetje vozili v manjših posodah iz oddaljenih servisov z osebnimi avtomobili oziroma s traktorji. To bo povečalo porabo, ogljični odtis in povzročilo nepotrebno dodatno porabo časa.
- Zaradi povečanega prevoza s traktorji se bo poslabšala prometna varnost na teh relacijah.
- Če bodo morali kmetje hraniti zaloge goriva doma, bo to pomenilo povečano požarno ogroženost oziroma dodatno naložbo, da bodo zagotovili ustrezno požarno varnost.
- Večja oddaljenost do najbližjega bencinskega servisa bo zmanjšala privlačnost območja za nove prebivalce in investitorje, kar bo dolgoročno negativno vplivalo na razvoj lokalne skupnosti.

V Sloveniji namenjamo veliko besed pomembnosti ohranjanja narave, podeželja in lokalne pridelave hrane. Ohranitev bencinskega servisa bi pomenila udejanjanje teh besed. Kot je znano, se soočamo z izzivi, ki ogrožajo prehransko varnost države, položaj v svetu se zaostruje, zato je pomen v Sloveniji pridelane hrane še toliko večji. Ne smemo dopustiti, da se podeželskim območjem, že zlasti tistim, ki so bolj oddaljena od središč, z zapiranjem infrastrukturnih objektov dodatno zniža konkurenčnost.

KGZS poziva Vlado Republike Slovenije, da prisluhne potrebam lokalne skupnosti, saj je bencinski servis v Rovtah izjemnega pomena tako za kmete kot tudi druge prebivalce območja Rovt. Pri tem KGZS podpira prizadevanja Občine Logatec, Krajevne skupnosti Rovte, M Sora Žiri, d. d., in lokalnega prebivalstva, da se skupaj s podjetjem Petrol najde rešitev za nastali položaj. Rešitev naj bo v prid podeželskemu območju, ki se spopada z izzivi, ki jih urbano okolje, v katerem je vsa infrastruktura na dosegu roke, nima.

EVROPSKI KMETIJSKI SVETOVALCI V GALWAYU

V irskem mestu Galway je 19. in 20. februarja 2025 potekala generalna skupščina EUFRAS (Evropska mreža svetovalnih služb). Dogodek sta gostila Združenje irskih kmetijskih svetovalcev (ACA) in svetovalna organizacija Teagasc, osrednja tema pa je bila vloga svetovalcev v Kmetijskih sistemih znanja in inovacij (AKIS).

EUFRAS kot evropska krovna organizacija združuje javne in zasebne svetovalne službe za podeželje in kmetijstvo. Njihovo poslanstvo je povezovanje kmetijskih svetovalcev, krepitev njihove usposobljenosti ter prenos znanja, izkušenj in metod dela med člani, ki so ključni akterji v sistemu AKIS.

Od ustanovitve leta 2013 in uradnega vpisa v latvijski register januarja 2014 je EUFRAS zrasel v vplivno organizacijo, ki danes povezuje 54 svetovalnih organizacij iz vse Evrope. Med prvimi petimi ustanovnimi članicami je bila tudi Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije (KGZS). V upravnem odboru EUFRAS že več mandatov uspešno deluje Anton Jagodic, ki s slovenskim kmetijskim svetovalcem svojim delom odpira vrata v evropski prostor.

Na dvodnevnem srečanju so udeleženci oblikovali stališča evropskih kmetijskih svetovalnih organizacij do prihodnje skupne kmetijske politike in razpravljali o vlogi kmetijskih svetovalcev pri prenosu znanja in dobrih praks.

Prav tako so sodelovali v treh specializiranih delavnicah, in sicer Krepitev sodelovanja med mladimi kmetijskimi svetovalci, Svetovanje za potrebe projekta modernAKIS in Uporaba orodij za delo inovacijskih posrednikov.

Tesno sodelovanje v evropskem prostoru omogoča učinkovito izmenjavo znanja, tehnologij in metod dela, kar pomembno prispeva h kakovosti svetovalnih storitev v slovenskem kmetijstvu.

Spomladanska obuditev poljedelskih površin

Ključna opravila za uspešno sezono

Pomlad prinaša za poljedelce veliko nujnih opravil. Najprej je treba preveriti stanje tal po zimi – njihovo strukturo, vlažnost in pH vrednost. Sledi priprava zemlje z oranjem in branjem, pri čemer je bistvenega pomena pravočasnost, da se tla primerno osušijo in segrejejo. Po rezultatih analize tal sledi gnojenje, bodisi z organskimi ali mineralnimi gnojili, pri čemer je pomembno upoštevati potrebe posameznih kultur.

Setev je ključno spomladansko opravilo, zato je treba izbrati primerne sorte in upoštevati kolobar. Zgodaj spomladi se seje jare žitarice, oljnice in krmne rastline, kasneje pa koruzo, sončnice in druge toplotno zahtevnejše kulture. V tem času je pomembno tudi zatiranje plevelov, bolezni in škodljivcev, kar zahteva redne preglede posevkov in pravočasno ukrepanje.

Javna služba kmetijskega svetovanja pri KGZS ima pri tem ključno vlogo. Kmetijski svetovalci pomagajo z individualnimi nasveti pri izbiri sort, gnojenja in zaščite rastlin. Organizirajo praktične delavnice in izobraževanja o novih tehnologijah in trajnostnih pristopih v poljedelstvu. Svetovalci izvajajo terenske oglede, na katerih prepoznavajo morebitne težave in predlagajo rešitve.

Kmetovalcem so na voljo tudi specializirane svetovalne službe za posamezne panoge, kot so poljedelstvo, živinoreja ali sadjarstvo, ki ponujajo poglobljeno znanje in najnovejše informacije s specifičnih področij. S tem KGZS prispeva k večji učinkovitosti in konkurenčnosti slovenskega kmetijstva.

Pripravili smo nekaj člankov o opravilih, ki so primerna za ta pomladanski čas. Naj vam koristijo pri pripravi vaših kmetijskih zemljišč.

Zbornični urad

Mikotoksini v žitih – kazalci slabe kakovosti pridelka

Spremljajoča nevarnost v pridelovanju žit

Ko žanjemo pridelke, imamo običajno cilj, da pridelamo kakovosten pridelek in v količinah, ki so za rastne razmere pričakovane. Ob vremenskih neprilikah in slabem izvajanju varstva rastlin oz. ob neizvedbi, slabem kolobarju pa v pridelku najdemo tudi neželene snovi, katerih povzročitelji (glive) so ob močnih okužbah vidni že s prostim očesom. To so strupeni sekundarni metaboliti gliv – mikotoksini. Pridelek je tako oporečen in krmljenje ali uživanje v prehrani ljudi ni priporočljivo. Pojavijo se lahko v času rasti, med spravilom pridelkov ali tudi med skladiščenjem. Posledica okužbe so izgube pridelka zaradi večjega deleža poškodovanih zrn (nižja absolutna masa, hektolitrska masa, padajoče število ali sedimentacijska vrednost) in kakovosti.

Glavni povzročitelji mikotoksinov v žitih

Ena najpomembnejših patogenih gliv v žitih, ki povzročajo bolezni in tvorijo mikotoksine, so vrste rodu Fusarium spp. Fuzarioze v žitih in koruzi lahko okužijo rastlino že v fazi kalitve, kasneje pa še steblo, liste in predvsem klase. Ko okužijo zelene dele, se zmanjšuje asimilacijska površina, kar zmanjša sposobnost polnjenja zrnja, kasneje ob klasenju pa okuži zrna, pri čemer se mikotoksini tvorijo kot stranski, sekundarni produkti gliv. Fusarium spp. okužuje vse vrste žit, ki jih pridelujemo, in tudi koruzo. Poleg teh prisotnost mikotoksinov povzročajo še glive iz rodov Aspergillus spp. in Penicillium spp.

Najpogostejše skupine mikotoksinov in njihovi učinki

1. Fusarium spp.

- Trihoteceni (deoksinivalenol – DON, T-2 toksini, HT-2 toksini)
- Zearalenon (ZEA)
- Fumonizini (FB1, FB2)

2. Aspergillus spp. in Penicillium spp.
- Aflatoksini (AFB1, AFB2, AFG1, AFG2)
- Ohratoksin A
- Rokfortin C

Mikotoksini preko krme prehajajo v živali in povzročajo zdravstvene težave – predvsem DON (bruhanje, driska, zavira rast) in ZEA (neplodnost, abortusi, otekanje vimena). Aflatoksini so rakotvorni toksini, ki povzročajo okvare jeter in oslabljen imunski sistem. Ohratoksini povzročajo okvare jeter, ledvic, živčevja in zavirajo rast.

Posebna opozorila: rženi rožički (Claviceps purpurea)

Posebej je treba omeniti glivo Claviceps purpurea, ki v žitih, zlasti rži in tritikali, povzroča ržene rožičke. Ta tvorba – sklerocij, ki izraste na mestu zrna, vsebuje ergotoksine in je lahko velik kot zrnje ali celo večji. Zato ga je ob velikih okužbah vsega zelo težko ločiti od zrnja s siti ali separatorji. Je pa zelo lepo viden s prostim očesom.

Fuzarioza na pšenici (Foto: Meta Zemljič Urbančič, KIS)

Kako preprečiti pojav mikotoksinov?

1. Agrotehnični ukrepi
- Pravilen kolobar (v petih letih naj si sledijo posevki iz vsaj treh različnih družin, npr. trave, metuljnice, križnice).
- Izbira odpornih sort.
- Ustrezno ravnanje z žetvenimi ostanki.

2. Varstvo rastlin
- Uporaba dovoljenih fitofarmacevtskih sredstev (glede na način pridelave – ekološko ali konvencionalno).
- Škropljenje ob optimalnem času (glede na vremensko napoved in razvojno fazo rastlin).

3. Pravilno skladiščenje
- Pridelek je treba posušiti na ustrezno vlago (pod 14 %).
- Skladiščenje pri vlažnosti pod 13 % in nižjih temperaturah.
- Preprečevanje plesniv in širjenja skladiščnih škodljivcev (žitnih žužkov).

Kako zagotoviti kakovost pridelka?

Razvoj patogenih gliv (tako tistih, ki povzročajo bolezenska stanja žit, kot tudi tistih, ki izločajo mikotoksine) lahko najučinkoviteje preprečimo:
- s pravilnim kolobarjem,
- pravočasnim varstvom rastlin,
- ustrezno izbiro aktivnih snovi (preverjanje na Seznamu FFS, dostopnem na spletni strani UVHVVR).

Samo tako lahko zagotovimo, da bo pridelek kakovosten in varen za uporabo v prehrani ljudi in živali.

Jernej Lončar, KGZS – Zavod Ljubljana

Alternativne poljščine v kolobarju na njivah

Alternativne, pozabljene poljščine so kmetijske rastline, ki so jih naši predniki redno vključevali v kolobar. Med temi poljščinami so tudi rastline, ki jih je možno vključevati v kolobar zaradi klimatskih sprememb.

Pomen kolobarja v zgodovini

Kmetijstvo kot ena od gospodarskih panog ima pomembno vlogo pri zagotavljanju hrane in ohranjanju podeželja terokolja. V preteklosti so na kmetijah pridelovali več vrst krušnega žita (pšenico, rž, pira, soržico, proso, ajdo in koruzo) ter nekatere vrste žit za krmo (ječmen in oves). V kolobar na njivah so poleg žit vključevali še oljnice (oljna repica, oljna ogrščica, sončnice in oljne buče), ki so jih pridelovali za olje. Zrnate stročnice (fižol, bob, leča, grah) so pridelovali za hrano. Za krmo in izboljšanje tal so pridelovali raznovrstne detelje in grašice, ki so jih samostojno ali v mešanicah z žiti uvrščali v kolobar na njivah. Več kot danes je bilo v njivskem kolobarju zastopanih okopavin, kot so krompir, kavla, krmno korenje, krmna pesa, strniščna repa. Takrat so kmetije izvajale norfolški kolobar, ki se je uveljavljal v času Marije Terezije preko Kranjske kmetijske družbe, ki je bila ustanovljena leta 1767 z namenom moderniziranja takratnega kmetijstva na Kranjskem. Takratna stroka je priporočala v kolobarju do največ 50 % žit, 25 % stročnic in 25 % okopavin.

Sodobne težave ozkega kolobarja

Kolobar na naših njivah je v zadnjih 50 letih z razvojem transporta, specializacijo kmetijstva in uvajanjem novih tehnologij pridelave z uporabo kemičnih snovi postal zelo ozek. Podatki lanskoletnih zbirnih vlog kažejo, da so bili koruza, pšenica in ječmen posejani na skoraj 70 % njiv. Le na 10 % njiv je bilo lani kot glavni posevek posejanih stročnic. Ostalih 20 % njiv je bilo posejanih s krompirjem, oljnicami in drugimi rastlinami. Ozek kolobar (kot ga imamo), pri katerem se menjavata le dve, včasih tri kmetijske rastline, vpliva tudi na utrujena, zbita, zapleveljena tla, v katerih rastline težko razvijajo korenine. Slabo razvit koreninski sistem prispeva k manjši odpornosti rastlin na stres ob neugodnih vremenskih razmerah. Velik prispevek k izboljšanju tal v kolobarju imajo stročnice, h katerim poleg zrnatih stročnic (krmnega graha, krmnega boba, soje, fižola) uvrščamo še krmne (lucerno, grašico, črno deteljo, inkarnatko ...). Rizobium bakterije na koreninah stročnic vežejo dušik iz zraka, kar je dobro za tla in okolje. Prav tako tla izboljšujejo mešanice detelj ali grašic s travami oz. žiti, hkrati pa z njimi pridelamo še kakovostno voluminozno krmo za živali.

Pri umeščanju alternativnih poljščin v kolobar je potrebno upoštevati priporočen čas, kdaj se izbrana kmetijska rastlina lahko vrne na isto mesto.

Načini vključevanja alternativnih poljščin

Alternativne poljščine se lahko seje kot glavni posevek, kot podsevek v glavni posevek, kot mešani posevek ali kot naknadni strniščni posevek. Deteljo, ajdo, sončnice, lan, facelijo in še nekatere druge rastline se lahko seje kot strniščni dosevek. Setev teh rastlin do konca julija omogoči razvoj do cvetenja, kar prispeva k pestrosti narave in boljši prehrani čebel ter ostalih koristnih žuželk.

Prilagajanje podnebnim spremembam

Poletne suše so zaradi podnebnih sprememb vse pogostejši pojav. Običajno je koruza, ki je vsako leto posejana na vsaj 40 % slovenskih njiv, najbolj prizadeta. Za alternativo koruzi predvsem na lahkih tleh, kjer so suše pogoste, se namesto koruze lahko seje krmni sirek, sudanska trava ali križance sirka s sudansko travo, alternativa pšenici, rži, ovsu in tritikali na lažjih tleh pa sta lahko ječmen ali proso.

Kolobarjenje in časovni presledki

Pri umeščanju alternativnih poljščin v kolobar je potrebno upoštevati priporočen čas, kdaj se izbrana kmetijska rastlina lahko vrne na isto mesto. Za metuljnice in križnice velja, da se na isto njivo lahko vrnejo po 4 letih, krompir in nekatere okopavine pa po 3 letih. Daljši presledek, vsaj 4 do 5 let, zahtevajo še oljnice (sončnica, lan, oljne buče). Več botaničnih družin poljščin, ki so v časovnem zaporedju po svojih zahtevah umeščene v kolobar, znižuje potrebe in stroške sredstev za varstvo rastlin.

Priporočljive alternativne poljščine

Za obvladovanje težav s škodljivimi organizmi zaradi ozkih kolobarjev in za ohranjanje strukturno zračnih tal je v pridelavo priporočljivo vključiti stročnice, med katerimi so tudi nekatere alternativne, npr. krmni grah, soja, fižol, krmni bob, leča, čičerika, črna detelja, lucerna, aleksandrijska detelja, perzijska detelja, esparzeta, grašice in lupine.

Marija Kalan, KGZS - Zavod Kranj

Varstvo koruze

Preventivni pristopi k varstvu koruze so dobro pripravljena tla, širok kolobar in pravilno gnojenje na osnovi analize tal. Izberemo kakovostno certificirano seme, ki je obdano s fungicidi, insekticidi, biostimulatorji in odvračalom za ptice.

Zatiranje plevelov

Pleveli v koruzi nam lahko povzročijo veliko zmanjšanje količine pridelka, zato moramo preventivno razmišljati, kako jih bomo zatirali. Z izvedbo slepe setve lahko zmanjšamo delež enoletnih plevelov. Slepa setev pomeni, da njivo pripravimo predhodno, s čimer spodbudimo kaljenje enoletnih plevelov, ki jih nato tik pred setvijo zatremo s predsetvenikom. Če imamo prisotne večletne koreninske plevele, kot sta osat in slak, odsvetujemo izvedbo slepe setve, ker korenine preveč narežemo in začne iz vsakega poganjka rasti nova rastlina, predvsem slak.

Vrste plevelov

Herbicide izberemo glede na plevele, ki so prisotni na naših njivah. Ločimo jih na širokolistne in ozkolistne. Najpogostejši enoletni širokolistni pleveli v koruzi so: bela metlika, navadna loboda, mrtva kopriva, srhkodlakavi ščir, pelinolistna ambrozija, navadna zvezdica, pasje zelišče, poljski mak, baržunasti oslez, dresni, kamilice, jetičniki, vijolice, rogovilček; med večletne pa spadajo osati, slak, ščavje, tudi gabez in navadni pelin ter drugi. Ozkolistni pleveli so iz botanične družine trav, kot so muhviči, kostreba, krvavordeča srakonja, prstasti pesjak, ljuljke, večletna pirnica in zadnje čase zelo pogost divji sirek, na katerega moramo biti posebej pozorni. Užitna ostrica je zelo problematičen plevel tudi v koruzi, še bolj pa v pridelavi zelenjadnic, krompirja, oljnih buč, soje; zelo težko jo je zatirati.

Izbor herbicidov

Izbor herbicidov za koruzo je zelo širok. Prva omejitev pri izbiri herbicidov velja za tiste, ki so vključeni v ukrepe KOPOP, VOD in v KOL 3, saj ni dovoljena uporaba herbicidov, ki so prepovedani na najožjih vodovarstvenih območjih, razen aktivne snovi nikosulfuron. Nekatere pripravke na osnovi te aktivne snovi lahko uporabite tudi v KOPOP-u – do količine 40 g nikosulfurona /ha. Najpogostejši herbicidi v koruzi, ki jih uporabljamo v SV Sloveniji, so Adengo, Monsoon active, Mustang 306 SE, Botiga, Equip, Laudis, Stomp aqua, Sharpen in druge. Pridelovalci, ki nimajo omejitev pri uporabi, se poslužujejo tudi raznih kombinacij, kot so Aliseo plus, Arigo in drugi.

Pravilna uporaba herbicidov

Herbicide uporabljamo glede na vremenske razmere; za talne herbicide je priporočljiva talna vlaga, da se aktivna snov dobro veže na talne delce in da so tla dobro pripravljena, brez večjih grud. Pozorni morate biti na čas uporabe (razvojna faza posevka in plevelov), nato na odmerek, pri herbicidih je naveden količinsko na hektar površine. Pri integriranem varstvu koruze pred pleveli uporabljamo tudi metode z nizkim tveganjem, kot je mehansko zatiranje plevelov (česanje, brananje, medvrstno okopavanje), ki jih tudi zapišemo v evidence.

Talni škodljivci

Talni škodljivci nam lahko naredijo kar nekaj škode. Sem spadajo predvsem strune, ki so ličinke hroščev pokalic in jih poznamo več vrst. Glede na vrsto imajo dvoletni ali štiriletni razvojni cikel. Strune v tleh iščejo vlago in pri redkih posevkih, kot je koruza, lahko povzročajo večjo škodo, posebej še v letih, ki so bolj hladna v mladostnem obdobju rasti koruze. Tudi ličinke koruznega hrošča so talni škodljivci, ki se zavrtajo v korenine koruze, oslabijo koreninski sistem in zato lahko rastline koruze ob neurju poležejo.

Nadzemni škodljivci

Odrasli koruzni hrošči povzročajo škodo tudi na listih in storžih koruze, ki jih objedajo, objedajo tudi svilo, zato se zrna na storžu ne razvijajo. Za obvladovanje koruznega hrošča je pomembno kolobarjenje; samice hrošča jeseni odložijo jajčeca v posevke koruze, tudi oljnih buč, kjer se naslednjo leto razvijejo ličinke, in če ni prisotne koruze naslednjo leto, ni škode. Med pomembne škodljivce spada tudi koruzna vešča. Gosenice vešče se zavrtajo v stebla in storže koruze, škodo pa delajo tudi na konoplji, hmelju in papriki. Škodo po koruzni vešči lahko preventivno preprečujemo z mulčenjem in zaoravanjem ostankov koruznice, kajti gosenice prezimujejo v štrcljih koruze. Poznamo tudi parazitoidne osice Trichogramma brassicae, ki odložijo svoje jajčece v legla jajčec koruzne vešče in jih uspešno uničijo. Vnos teh osic izvajajo v Nemčiji, Franciji in Švici.

Marjeta Miklavc, KGZS – Zavod Maribor

Prilagojena koruza za podnebne izzive Primorske

Kako izbrati sušno tolerantne hibride, zmanjšati tveganja in povečati donose na primorskih tleh – strokovni nasveti za trajnostno pridelavo koruze

Koruza je poljščina z zelo velikim potencialom za pridelek hranilnih snovi in energije, s katero lahko v naših klimatskih razmerah na ustreznih tleh na enoto površine najceneje pridelamo največjo količino energije. Pridelovanje koruze je razširjeno predvsem na živinorejskih kmetijah, kjer je koruzna silaža in zrnje glavni vir krme za živali. Na večini pridelovalnih območjih Slovenije se delež posejanih njiv s koruzo giblje od 36 do 46 %, razen na Primorskem, kjer je ta delež le 15 %.

Podnebne spremembe s pogostimi sušami so že v 90-ih letih na Primorskem zdesetkale pridelek koruze in povzročile opustitev njene pridelave na lahkih in srednje lahkih peščenih tleh ter preusmeritev kmetij v vinogradništvo in oljkarstvo.

Prilagoditev pridelave na sušna območja

Koruza porabi za rast veliko hranil in v rastni sezoni okrog 600–800 l vode/m² oz. 300 l vode/kg suhe snovi, največ v obdobju vznika in od cvetenja do mlečne zrelosti. Na bolj sušne razmere v rastni dobi koruze se lahko delno prilagodimo in škodo omilimo z izvajanjem priporočenih agrotehničnih ukrepov, kot so:

- ustrezen kolobar,
- zgodnejši rok setve,
- setev samo na primerne njive s srednje težkimi in težkimi globljimi tlemi.

Pomagajo tudi stalna skrb za ohranjanje ali povečanje organske snovi v tleh (zeleni podor, zaoravanje žetvenih ostankov in organskih gnojil), dobro uravnoteženo gnojenje s fosforjem in kalijem za čim boljši razvoj koreninskega sistema ter okopavanje v rastni dobi.

Pri izbiri hibridov izbiramo tiste z močnejšim čvrstim steblom.

Izbira ustreznega hibrida koruze

Pri pridelovanju koruze je izbira ustreznega hibrida s kvalitetnim semenom eden prvih in odločujočih dejavnikov za količino pridelka in čas dozorevanja. Na Primorskem imamo daljšo rastno dobo zaradi zgodnejših pomladi in jeseni brez zmrzali, zato dozorijo tudi pozni hibridi koruze iz zrelostnih razredov FAO 700.

Pri teh hibridih imamo v zadnjih letih težave s spravilom, saj je v obdobju konec oktobra in novembra veliko padavin (večji stroški sušenja, več bolezni storža).

Poletna sušna obdobja ovirajo rast koruze, zato ugotavljamo, da dajejo največje pridelke brez namakanja hibridi zrelostnih razredov od FAO 480 do FAO 550. Ob setvi do 20. aprila ti hibridi metličijo in cvetijo pred obdobjem najhujše suše konec julija.

Na Primorskem sicer dozorijo tudi zgodnejši hibridi (FAO 250 do FAO 350) že v začetku avgusta, vendar ti ne dosegajo pridelkov iz osrednje Slovenije, saj so zelo nizki (višina rastlin do 1,5 m) z majhnimi storži. Primerni so za strniščno setev na namakanih površinah.

Ključne lastnosti hibridov

Za izbor hibridov so poleg dolžine rastne dobe zelo pomembne agronomske lastnosti hibrida:

- tip zrnja,
- višina rastlin,
- odpornost proti lomu in poleganju,
- odpornost proti boleznim storža (bulava snet, bolezni listov),
- odpornost proti koruzni vešči in molju,
- odpornost proti stresnim dejavnikom okolja,
- potencial za višino pridelka.

Te podatke lahko vidimo v opisni sortni listi za koruzo in v priporočani sortni listi koruze za zrnje in silažo za leto 2025 (www.kis.si/JS_POLJEDELSTVO).

Posebnosti pridelave na Primorskem

Pri izboru hibridov za Primorsko je odločilnega pomena odpornost rastlin proti koruzni vešči, saj ima ta pri nas dve generaciji (verjetno celo tri generacije), kar pomeni veliko škodo na storžih (objedanje zrnja) in preluknjanje storža ter stebla.

Velika prisotnost koruzne vešče (na storžih je prisotna do 70 %) posledično pomeni več bolezni storžev zaradi iztrebkov na zrnju ter predvsem večji lom stebla in več padanja storžev po

tleh pri koruzi za zrnje. Nevarnost loma in poleganja povečuje tudi burja (pomembna je višina storža).

Pri izbiri hibridov izbiramo tiste z močnejšim čvrstim steblom. Hibride, ki imajo boljšo prebavljivost vlaknin, sejemo na burji manj izpostavljenih legah ali v mešanem posevku s hibridi, bolj odpornimi na poleganje.

Toleranca na sušo

Ob odločitvi je pomembna lastnost hibridov odpornost (tolerantnost) na sušo. Natančnih podatkov o tem v naših rastnih razmerah ni (raziskav je premalo). Obstoječa spoznanja temeljijo na sortnih poskusih, namenjenih za pripravo opisne sortne liste, in izkušnjah iz široke prakse.

Podatke semenarskih hiš, ki oglašujejo hibride, tolerantne na sušo (AQUAmax, ARTESIAN, ClimaCONTROL3 ...), je potrebno preizkusiti v lokalnih razmerah.

Povečano toleranco za pomanjkanje vode imajo hibridi koruze v tipu poltrdink in tisti, katerih listje ostaja zeleno tudi ob fiziološki zrelosti in po njej (»stay green« hibridi). V pričakovanih sušnih razmerah na površinah brez namakanja zmanjšamo gostoto setve in sejemo nekoliko ranejši hibrid.

Pridelek in namakanje

Na Primorskem lahko pričakujemo pridelek zrnja in silažne koruze brez namakanja le na globljih tleh z dobro vodno zadrževalno sposobnostjo. V analizi pridelkov sortnih poskusov s koruzo (Ustje – nenamakano, Miren – namakano) smo primerjali pridelke 11 hibridov v 5 letih. Z namakanjem se je pridelek povečal povprečno za 75 % oz. za 4,33 t/ha zrnja (2017 za 3x).

Ni prihodnosti brez namakanja

Za Primorsko je ključno izbrati hibride z dobrim razvojem koreninskega sistema in tiste, ki imajo močno steblo, tolerantno na veščo in lom. V prihodnosti si ob zaostrovanju podnebnih sprememb (pogostejše suše, vročina) pridelave koruze ne moremo več predstavljati brez namakanja.

Anka Poženel, KGZS – Zavod Nova Gorica

Ekološka kmetijska praksa v Švici

Kako se ekološkega kmetijstva lotevajo v Švici

V lanskem decembru smo se kot skupina svetovalcev pri KGZS, ki se ukvarjamo tudi z ekološkim kmetovanjem, udeležili 3-dnevne ekskurzije na inštitutu Fibl v Švici. Ekskurzija je bila izvedena s finančno podporo Ministrstva za kmetijstvo.

Predstavitev ekološke kmetije Nickli

Spoznali smo tamkajšnje načine svetovanja ekološkim kmetijam in prakse na kmetijah. Med drugim smo si ogledali kmetijo Laure in Jeremiasa Nickli, ki sta pred nekaj leti kupila eno prvih ekoloških kmetij v Švici. Kmetijo sta iz mlečne reje preusmerita v pitanje govedi, rejo konj in pridelavo poljščin. Kmetija obsega 28 hektarjev, polovica je travnikov in pašnikov, ostalo so njive za tržno pridelavo poljščin, predvsem žit in soje. Veliko pozornost namenjata izvajanju biodiverzitete, saj ima njihova kmetija kar 30 % površin vključenih v intervencijo biotske pestrosti. To je precej več, saj je v Švici zahteva, da imajo ekološke kmetije vsaj 7 % površin vključenih v ukrepe za biodiverziteto. Izvajanje ukrepov, kot so mejice in travniški sadovnjaki, jim prinašajo tehnološko pomoč pri pridelavi poljščin in lepe stabilne dohodke na kmetiji.

Pomen mejic v krajini

Kmetija ima največji njivski kompleks v obsegu 4,5 ha in je razdeljen na tri enote oz. njive. V okviru teh površin je že prejšnji lastnik kmetije poskrbel za večjo strukturnost oz. marmoriranost krajine, tako da je med njivami zasnoval mejice. Mejice, ki so bile zasajene pred 15 leti, prinašajo učinke na zmanjševanje negativnih učinkov vetrov, izboljšujejo mikroklimo in nudijo prostor številnim organizmom, kar izboljšuje biotsko raznovrstnost. Za vzdrževanja 230 m dolge mejice prejema kmetija kar 1000 CHF/ leto. Najvišje možno plačilo za mejico na enem hektarju znaša 4000 CHF. Vsaka mejica in ostali elementi za večjo biotsko pestrost so registrirani, podrobno popisani in plačljivi na celotnem območju države, le višine plačil so različne. Nižje podpore za mejice so na območju ekstenzivnih hribovskih pašnikov. Plačila za mejice so kmetijam pomemben oz. najboljši vir dohodka, saj predstavlja na osnovi 5-letnih pogodb kmetijam stabilen vir zaslužka.

Obvladovanje plevelov

Ob neposredni bližini mejice so zaradi močnejšega pritiska plevelov (še posebej križnic in slaka) njivo zasejali z DTM tradicionalne sestave, ki vsebuje lucerno, črno deteljo in različne trave, a brez mnogocvetne ljuljke, ki potrebuje večjo količino dušika za ustrezno rast.

Kolobar na njivah

Na 14 ha njiv kmetija Nickli kolobari z naslednjimi kulturami in obsegi: 3 ha DTM, 7 ha žit: pšenica, pira in rž in 4 ha soje. Lani so pridelovali sojo na 3 ha njiv. S pridelavo so tako zadovoljni, da načrtujejo v naslednjih letih širiti pridelavo na 4 ha. Ugotovili so, da je pridelava soje za kmetijo še posebej

zanimiva zaradi nizkih potreb po dušiku, saj kmetija razpolaga le z manjšimi količinami živinskih gnojil. Sojo sejejo okrog 10. maja, žetev pridelka pa je običajno konec septembra, lani šele v začetku oktobra. Leta 2024 so pridelali 3,6 t zrnja/ha. Najbolj kakovostno zrnje so prodali za predelavo v tufu in dobili visoko plačilo – 2.350 CHF/tono. Z odkupno ceno zrnja so zadovoljni, skrbi pa jih majhen obseg trga z ekološko hrano. Kljub dobri odkupni ceni zrnja je gospodar izpostavil visoke stroške kombajna za spravilo, ki znaša 500 CHF/ha, in ceno sušenja zrnja, ki je lani, ko je bila vlaga zrnja visoka (24 %), znašala kar 2.500 CHF za 3 ha posevka. Običajno je vlage 16 %.

Obdelava tal

Ogledali smo si posevek pšenice, ki je sledila soji, pri kateri je bila priprava tal izvedena z rahljalnikom oz. gruberjem ter direktno setvijo. V primeru predhodne kulture DTM se običajno odločijo za rabo pluga in oranje na globini 18–20 cm, kljub temu da stremijo k čim manjši obdelavi tal. Taka obdelava omogoča ustrezno uničenje travnih korenin, kar v primeru obdelave z gruberjem ni ustrezno rešeno in prevelika zapleveljenost s travami slabo vpliva na pridelavo žit, ki sledijo DTM. Na drugi njivi smo lahko videli zapleveljenost rži s travami, za katero so tla obdelana brez oranja. Zaradi visokih rastlin ne pričakujejo večjih težav s pleveli. Gospodar kmetije je v obsegu 20 % delavnika zaposlen na Inštitutu Fibl v ekipi, ki se ukvarja s poljedelsko pridelavo, in iz te postavke izvaja tehnološke poskuse tudi na svojih poljih. Več o rezultatih Fiblovih poljedelskih poskusov se najde na povezavi: https://www.fibl.org/en/themes/soil

Mejice prinašajo kmetijam pomemben in stabilen vir dohodka

Mehanizacija in obdelava posevkov

Med ukrepi za nego posevkov žit izvajajo tudi česanje. Letos so kupili novo česalo, skupaj še z dvema kmetijama. Skupinski sistem nabave kmetijske mehanizacije je pri njih pogosta praksa, s katero si znižajo investicije. Tako so kupili tudi sejalnico, traktor, okopalnik s kamero za razpleveljanje in druge stroje. Trudijo se tudi s setvijo podsevkov v žita. V tem primeru se odločajo za širšo medvrstno razdaljo žit – 25 cm. Pri jesenskih setvah podsevkov je ovira vlažno jesensko vreme, ko mokra tla otežujejo prehode na njivah.

Gnojenje in naravni pogoji

Gnojenje njiv se izvaja z domačim hlevskim gnojem, gnojevko in perutninskim gnojem iz sosednjih ekoloških kmetij. Izdelano morajo imeti bilanco hranil na kmetiji in gnojenje izvajati po potrebah rastlin in stanja hranil v tleh. Pridelava poljščin ima dobre naravne pogoje, saj se odvija na kakovostnih tleh lažjega talnega tipa. Problem kmetovanja vidijo bolj v pritiskih na zemljo za nekmetijsko rabo, kot je industrija, pozidave in velika prisotnost sprehajalcev oz. rekreativcev.

Povezovanje živinoreje in poljedelstva

Pomemben cilj kmetije je boljša povezava živinoreje s pridelavo poljščin. V tej smeri se trudijo za jesensko pašo na njivah po spravilu poljščin, kar je dokaj zahtevno. Letos imajo 6 živali, jeseni pa je pašo oviralo premokro stanje njiv pod DTM, ki ni omogočalo paše. Zaradi mokre jeseni je bilo težje pridelati tudi kakovostno silažo. Letos imajo izkušnjo tudi z manj uspešno setvijo podsevka, kar so izboljševali s setvijo naknadnega posevka. Sredi avgusta so posejali mnogocvetno ljuljko, ki je ob dobrih rastnih pogojih omogočila začetek paše že sredi septembra in dala res visok in kakovosten pridelek. Paša živali je v ekološkem kmetovanju obveza, hkrati pa lahko rejci uveljavljajo tudi podporo za dobrobit živali.

Mateja Strgulec, KGZS – Zavod Novo mesto

Projekt je podprt s sredstvi Evropske unije in se izvaja v okviru Strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023-2027 za Slovenijo.

Sofinancira Evropska unija

SKUPNA KMETIJSKA POLITIKA

PRIKAZ KMETIJSKE TEHNIKE ZA SPRAVILO KRME Z GORSKIH OBMOČJIH NA KMETIJI RENKO

Sobota, 24. maj 2025, s pričetkom ob 13. uri na kmetiji Renko, Leskovec v Podboršt 5, 8297 Šentjanž

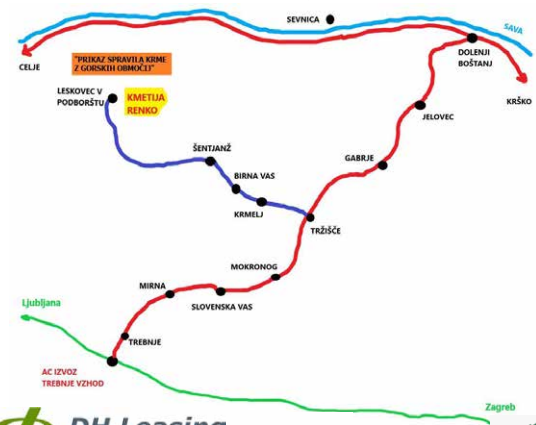

Govedorejsko društvo Sevnica, pod pokroviteljstvom občine Sevnica, krajevne skupnosti Šentjanž, Kmečko zadrugo Sevnica v sodelovanju s Kmetijsko gozdarskim zavodom Novo mesto, organizira prireditev na kateri bo predstavljeno:

- blagoslov traktorjev,
- predstavitev pašnikov in pripadajoče pašne opreme,
- predstavitev gozdarske tehnike,
- spravilo krme z gorskih travnikov,
- varna uporaba kmetijske tehnike na gorskih območjih,
- gnojenje gorskih travnikov z organskimi in mineralnimi gnojili,
- pomen dobrobiti živali na kmetiji z uporabo krmnih dodatkov.

Vljudno vabljeni!

"Dogodek se lahko fotografira in snema. Z udeležbo soglašate, da se vas sme fotografirati ali posneti ter posnetek objaviti na spletnih straneh, v drugih tiskovinah in družabnih omrežjih. Namen je dokumentiranje aktivnosti in obveščanje javnosti o delu in dogodkih."

VABILO

PRIKAZ KMETIJSKE TEHNIKE ZA SPRAVILO KRME Z GORSKIH OBMOČJIH NA KMETIJI RENKO

Sobota, 24. maj 2025, s pričetkom ob 13. uri na kmetiji Renko, Leskovec v Podboršt 5, 8297 Šentjanž

Program prireditve:

13:00–13:15
Blagoslov traktorjev

13:15–13:30
Otvoritev prireditve na kmetiji Renko
Nagovor organizatorja, gostitelja in gostov

13:30–14:00
Predstavitev ponudbe vseh sodelujočih razstavljavcev na prireditvi

14:00–19:00
Strokovno vodeni prikazi:

- spravila krme z gorskih travnikov,
- predstavitev pašnikov in pripadajoče pašne opreme,
- predstavitev gozdarske tehnike,
- varna uporaba kmetijske tehnike na gorskih območjih,
- gnojenja gorskih travnikov z organskimi in mineralnimi gnojili,
- določanja najprimernejše sestave travne ruše za košnjo in dosejavanje travnikov,
- pomena dobrobiti živali na kmetiji z uporabo krmnih dodatkov.

13:00–19:00
Predstavitev proizvodno-prodajnega programa razstavljavcev in izmenjava izkušenj na kmetiji Renko

19:00
Zaključek prireditve

Velik del prireditve bo potekal na travnikih in pašnikih kmetije Renko, kjer se bodo odvijali prikazi s strokovnimi komentarji. Ta del poti je urejen kolovoz in travnik. Priporočamo primerno obutev.

Prireditev bo potekala v vsakem vremenu!

Poskrbljeno bo za hrano in primerno osvežitev.

Vljudno vabljeni – vstopnine ni!

"Dogodek se lahko fotografira in snema. Z udeležbo soglašate, da se vas sme fotografirati ali posneti ter posnetek objaviti na spletnih straneh, v drugih tiskovinah in družabnih omrežjih. Namen je dokumentiranje aktivnosti in obveščanje javnosti o delu in dogodkih."

Praktični poskusi ločijo ‘zrnje od plev’

Kmetija Horvat leži v vasi Kušernik v občini Pesnica v bližini Perniškega jezera

Vajeti v roke na kmetiji prevzema **Timotej**, magister kmetijstva in mladi prevzemnik kmetije, ki bo letos kandidiral na razpisu za mlade prevzemnike. Na kmetiji je kmečko zavarovana mama **Irena**, oče **Silvo** pa je zaposlen v podjetju Palfinger. Brat **Jure** je prav tako zaposlen, vendar živi na kmetiji pri dekletu.

Timotej je na KGZS – Zavodu Maribor, zaposlen kot svetovalec specialist za poljedelstvo. Takoj po končanem šolanju se je zaposlil pri Italijanskem podjetju Technozoo, vendar se kot prodajni potnik ni najbolje znašel. Po letu službovanja v Italiji se je zaposlil na mariborskem zavodu kot pripravnik pod mentorstvom takratne specialistke za poljedelstvo **Drage Zadravec** in jo potem nasledil. Poleg mariborskega območja je kot specialist pristojen še za območje KGZS – Zavod Ptuj.

Najboljši pregled nad poskusi imaš doma

Ker je poskuse najlažje izvajati doma, je kmalu po pričetku službovanja na zavodu začel le-te izvajati na domači kmetiji. »Vsako leto se na kmetiji odvija kar nekaj poskusov. Tako pridobivamo znanje iz prakse, kar mi koristi tudi pri mojem delu. Večinoma so to poskusi na njivskih površinah.

Na kmetiji potekajo številni poskusi, Timotej pa jih v okviru strokovnega dela deli s kmeti. Kot je npr. prikaz učinka globinskih podrahljačev.

Merilne postaje in mikro lizimetri omogočajo spremljanje temperature in vlage tal ter spiranje hranil.

Največkrat gre za herbicidne poskuse v različnih poljščinah, fungicidne poskuse na ječmenu in pšenici in sortne poskuse – predvsem z dosevki,« povzame povezavo strokovnega in praktičnega dela, in nadaljuje: »Prav tako imamo že nekaj časa vkopane merilne postaje in mikro lizimetre za spremljanje temperature tal, vlage tal ter spiranje hranil na nekaj njivah.

Količina in kakovost pridelkov se je po zaposlitvi na KGZS – Zavodu Maribor, dvigovala, saj se je delo na kmetiji začelo opravljati bolj strokovno in v bolj primernem časovnem obdobju. Sedaj dosegamo pridelke ječmena okrog 9 ton na hektar, pridelke koruze za zrnje pa nekje 16–17 ton na hektar. Pridelek silažne koruze je okrog 70 ton na hektar,« povzame dosežke na svoji kmetiji.

Žetev fungicidnega poskusa na ječmenu.

Kmetija obsega 8 hektarjev njivskih površin, 8,5 hektarja trajnih travnikov, 0,75 hektarja ekstenzivnega sadovnjaka, 0,25 hektarja vinograda in 2 hektarja gozda.

Govedoreja temelji na kombinirani pasmi

Na kmetiji se ukvarjajo tudi s prirejo mleka in mesa. Redijo okrog 40 živali. Vso voluminozno krmo pridelajo na kmetiji, prav tako pridelujejo koruzo za zrnje in ječmen. Od krme dokupijo le beljakovinske komponente (repične tropine in sojine tropine) ter mineralno-vitaminske dodatke.

O živinorejskem delu kmetije še pove: »Čreda je večinoma lisaste pasme. Trenutna mlečnost je 7000 kg v standardni laktaciji. Za to pasmo govedi smo se odločili, ker lahko dosega solidno mlečnost in dovolj dobre priraste pri pitancih. Mlečnost želimo dvigniti na okrog 8000 kg v standardni laktaciji. Za ta namen smo pred 16 meseci kupili krmilno-mešalni voz, s katerim vso krmo zmešamo in pokladamo popolni mešani obrok.

Poleg kmetije in službe je Timotej že 15 let dejaven pri lovski družini Pernica, prav toliko časa pa pleše pri folklori, trenutno pri Folklorni skupini Jurovčan. Ker je mlad po letih in po duši, je član Društva podeželske mladine Maribor, v katerem je dejaven v upravnem odboru. Njihova kmetija je članica Govedorejskega društva Slovenske gorice–Lenart. Del preostanka prostega časa nameni malemu nogometu in je seveda navijač NK Maribor.

Krave in telice so v poletnih mesecih na paši. Predvsem telice so od aprila in vse do novembra ves čas na paši, če pride do pomanjkanja paše, pa jih dokrmimo. Čredo osemenjujemo s tujimi biki, ker tako vidimo možnost večjega napredka v genetskem potencialu črede,« pove Timotej. Ob tem še izpostavi, da mu je delo na Kmetijsko-gozdarskem zavodu Maribor dalo ogromno znanja, ki ga uporablja tako za razvoj domače kmetije kot svetovanje na zavodu. Med načrti pa izpostavi, da namerava odpreti dopolnilno dejavnost za predelavo in razsek govejega mesa.

Marjan Papež, KGZS

V govedoreji prisegajo na lisasto pasmo.

Na manjši njivi, ki je od kmetije precej oddaljena in dokaj težko dostopna, vsako drugo leto sejejo mešanico za čebele in divje opraševalce.

Reforma slovenskega kmetijstva brez upoštevanja kmeta in potrošnika

Predlagani paket zakonodaje ogroža slovenskega potrošnika in prehransko varnost države, slabi kmetijski in gozdarski sektor, kmetom jemlje dostojanstvo, potrošnikom pa svobodo gibanja ter izbiro lokalno pridelanih in predelanih živil

Enotno stališče nevladnih kmetijskih organizacij

Nevladne kmetijske organizacije so na novinarski konferenci, ki je potekala konec marca v prostorih Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije (KGZS), predstavile enotno stališče o predlaganih spremembah v kmetijski in gozdarski zakonodaji. »Prehranska suverenost je temelj obstoja vsake države, kar v obdobjih blagostanja politiki pogosto pozabijo. Kmetijstvo, začetek prehranske verige, je tako prepuščeno mačehovskemu odnosu odločevalcev. Na mizi imamo obsežen paket zakonskih sprememb v javni obravnavi. Nevladne stanovske kmetijske organizacije skupaj z zaposlenimi na pristojnem ministrstvu z vso strokovnostjo, zavzetostjo in konstruktivnostjo sodelujemo v delovnih skupinah ter sočasno oblikujemo verjetno najobsežnejši sveženj zakonskih sprememb doslej. Poleg tega je bil vložen tudi poslanski predlog zakona o KGZS.

Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije je institucija, ki se je gradila desetletja. Populistični predlog o prostovoljnem članstvu resno ogroža razvoj slovenskega kmetijstva,« so med drugim izpostavili predsednik Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije (KGZS) dr. Jože Podgoršek, predsednik Zadružne zveze Slovenije (ZZS) Borut Florjančič, predsednica Zveze slovenske podeželske mladine (ZSPM) Eva Golob, predsednica Zveze kmetic Slovenije Irena Ule, predsednik Čebelarske zveze Slovenije (ČZS) Boštjan Noč, predsednik Kmečke iniciative Boštjan Slemenšek, predstavnik Sindikata kmetov Slovenije (SKS) Jernej Redek in predstavnik Združenja hribovskih in gorskih kmetij Slovenije (ZHGKS) Peter Demšar. Kljub sodelovanju in usklajevanjem na delovnih skupinah ministrstva niso prejeli nobenih pisnih zagotovil o predlaganih spremembah. »Z današnjim dnem prekinjamo sodelovanje v delovnih skupinah, dokler pristojno ministrstvo ne pošlje pisnih odgovorov na že dane predloge sprememb. Na usklajevanjih odločevalci niso bili prisotni. To vzbuja strah v smiselnost opravljenega dela vseh, ki so sodelovali pri pregledovanje zakonodaje in podajanju predlogov.«

Nevladne kmetijske organizacije so predstavile enotno stališče do predlaganih sprememb v kmetijski in gozdarski zakonodaji.

Organiziran pokop slovenskega kmetijstva?

Spreminjati kmetijsko zakonodajo, v njeno pripravo pa ne vključiti ključnih udeležencev, poraja domnevo, da gre za postopek uvajanja sprememb v škodo kmetov, kmetijstva, gozdarstva in vseh prebivalcev Slovenije. Ob dejstvu, da živilska industrija v Sloveniji ni v slovenski lasti, tovrstno ravnanje razumejo kot pripravo na organiziran pokop slovenskega kmetijstva. Kljub temu da se uvajanje nove zakonodaje ne omenja kot reforma, gre za reformo, izvedeno prek E-demokracije v dveh mesecih. Tak postopek predstavlja problem, ker o ničemer ni mogoče poglobljeno razpravljati. Cilj kakršnihkoli sprememb bi morala biti stabilnost sektorja in prehranska suverenost države.

Vloga zbornice

Dodaten razlog, da gre za domnevno namerno izključevanje, ki napoveduje nepredvidljive daljnosežne posledice in slabitev slovenskega kmetijskega ter gozdarskega sektorja, so različne pobude o spremembi organiziranosti Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije, ki so se pojavile hkrati s predlogi za spremembo zakonodaje. »Zbornica je orodje demokracije in zagotovo bi bilo precej lažje vladati, če ustanove, ki je sposobna hitrega odziva, ki varuje pravice in skrbi za odgovornost tistih na položaju moči, kmetijstvo ne bi imelo,« razlaga njen predsednik. Ob tem izpostavlja: »Krizne situacije so že pokazale, da znamo kmetje in vsi, ki jim je kmetijstvo blizu, strniti vrste v želji, da se zgodba, ki jo uresničujemo v smislu prireje, pridelave in predelave hrane ter urejenosti krajine, nadaljuje. Kmetijstvo in gozdarstvo je zgodba posameznikov in skupnosti ter predstavlja eno nujnih opor prehranske suverenosti prebivalcev Slovenije v prihodnosti, ki jo izrisujejo neugodni globalni premiki.«

Kmetijske nevladne organizacije v sklopu predvidenih sprememb, ki jih prinašajo predlogi nove zakonodaje, pozivajo k zaščiti slovenskega kmetijstva.

Pripombe na Zakon o kmetijskih zemljiščih

V sklopu pripomb na predlog Zakona o kmetijskih zemljiščih nasprotujejo umeščanju sončnih elektrarn na kmetijska zem-

Tradicionalna slovenska kmetija predstavlja trajnostno sobivanje kmetijstva in narave. (Foto: Tomo Jeseničnik)

ljišča z boniteto do 35, saj bi to vplivalo na 130.000 hektarjev zemlje, ki je ključna za pridelavo hrane. Takšne zahteve ne sledijo ciljem ohranjanja rodovitnih tal. Tla moramo ohranjati kot nenadomestljiv naravni vir in preprečiti konkurenco med rabo tal za pridelavo hrane in rabo tal za postavljanje sončnih elektrarn. Te naj se ohrani in na novo postavlja na površinah streh kmetijskih objektov. Podpirajo takojšnjo zaščito trajno varovanih kmetijskih zemljišč brez prehodnega obdobja za vsa zemljišča, ne glede na lastništvo. Prav tako predlagajo, da se odškodnina za spremembo namembnosti zemljišč ne namenja za nakup kmetijskih zemljišč, ki bi ga izvedel Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS. Namenjena naj bo plačevanju nadomestil zaradi omejevanja lastninske pravice, obnovi zaraščenih in degradiranih kmetijskih zemljišč ter za gradnjo in vzdrževanje namakalnih sistemov.

Zakon o kmetijstvu

V sklopu sprememb Zakona o kmetijstvu nasprotujejo določbi, da je KMG MID (identifikacijska številka kmetijskega gospodarstva) javen podatek, kar bi prav tako odprlo možnost špekulacij, razkrivanje poslovnih odločitev in vplivalo na svobodno gospodarsko pobudo. Podpirajo spremembo po vzoru avstrijskega modela, po katerem prva stopnja predelave kmetijskih pridelkov še vedno sodi v okvir osnovne kmetijske dejavnosti (na primer mleko-jogurt, meso-salama, žito-moka). To bi zagotovilo povečanje konkurenčnosti kmetij, zmanjšalo birokracijo in davčne obremenitve. Izpostavljajo nujnost natančne določitve vpliva sprememb na davčne in socialne politike. Prav tako poudarjajo nujnost ohranitve Sveta za kmetijstvo in podeželje kot posvetovalnega telesa.

Kritični pogledi na Zakon o hrani

Predlagani Zakon o hrani ocenjujejo za nerazumljiv, saj se večina členov sklicuje na dodatna navodila, ki naj bi jih pristojno ministrstvo izdalo naknadno. »Sklicevanje na nepoznane vsebine, ki nam kljub obljubi še niso bile posredovane, onemogoča pravilno razumevanje in presojo posameznih členov zakona,« poudarjajo strokovnjaki. Zagotoviti je treba prehransko suverenost države, ki je pravica ljudi, pokrajin in držav do določanja svojih pravil o kmetijski in zemljiški politiki, ribištvu, delovni sili in pridelavi lastne hrane. Predlog zakona o hrani sicer navaja uredbe Evropske unije, ki se z njimi izvajajo, a gre le za posamezne določbe evropske zakonodaje, ki so še v pripravljalni dobi.

Prav tako čudi uporaba izraza „kmetijski proizvod“, ki ga je treba nadomestiti s „kmetijski pridelek“, saj „proizvod“ lahko zavajajoče pomeni tudi laboratorijsko proizvedena živila. V slovenskem jeziku že imamo izraze, kot je prireja in pridelava hrane, ki zelo natančno opredeljujejo nastanek hrane, zato jih je treba uporabljati tudi v zakonodaji.

Zaščita slovenskih kmetijskih izdelkov

Zakon o hrani mora urejati odnose v celotni agroživilski verigi na območju lokalnega trga oziroma celotne Slovenije. Evropski predpisi prav tako dopuščajo shemo kakovosti »gorski«, ki pa ni zajeta v predlogu zakona o hrani. A shema kakovosti »gorski« je za slovenske kmetijske pridelke in izdelke pomembna in obetavna, saj daje pridelkom in izdelkom na višinskih kmetijah višjo vrednost. Pozivajo k nujnosti jasnega označevanja izvorno slovenskih kmetijskih pridelkov in

izdelkov z nacionalno shemo »Dobro je vedeti«, ki naj bo za kmete brezplačna. »Bodimo zgled visoke kakovosti. Slovenski kmetje so zaradi naravnih danosti in svoje butične pridelave dragoceni z vidika ohranjanja poseljenosti podeželja, varovanja okolja, kulinarične tradicije in kulturne dediščine. Potrošnik si želi vedeti, kaj uživa, mora poznati zgodbo hrane in pri tem imeti svobodo odločanja, kaj bo kupil. To je razlog, da rabimo preproste, jasne in zaupanja vredne oznake,« izpostavljajo predlagatelji sprememb.

Kritični so do sheme kakovosti »Živilo iz živalim prijazne reje«, saj menijo, da je neprimerna za slovenske razmere in bi škodovala rejcem in potrošnikom. »Za slovenske kmetijske in prehrambne razmere je shema nesprejemljiva. Rejcem prinaša negativno označbo, potrošnikom prazen krožnik, državi zaraščen prostor, turistom pa zapuščeno in neurejeno krajino.«

Ohranjanje tradicionalne pridelave

Ključne pripombe na predlog Zakona o varni hrani in krmi gredo v smeri ohranitve tradicionalnega načina pridelave in reje. Zakon naj omogoča tradicionalno pridelavo in neposredno prodajo kmetijskih pridelkov ter preprosto dokumentacijo, ki ne bo dodatno obremenjevala kmetij oz. kmetov. Pomembna je tudi podpora malim klavnicam, saj so ključnega pomena za hribovska območja in za zmanjšanje stresa živali. Predlog zakona ne opredeljuje jasne ločitve med živili, ki izvirajo iz rejnih živali, in laboratorijsko-industrijsko proizvodnjo, ki dolgoročno uničuje slovensko živinorejo in s tem posledično tudi slovensko kulturno krajino. Zato je nujna zakonska ločitev proizvodov iz laboratorijsko-industrijske proizvodnje (npr. proteini) od izdelkov iz tradicionalne reje živali, po vzoru Francije. Predlaga se opredelitev lokalnega trga, ki naj obsega celotno Slovenijo, kar je skladno s tolmačenjem Evropske komisije za manjše države. Prav tako je nujna ustrezna prilagoditev zakonodaje, ki bo omogočila kmetijam večji obseg pridelave, predelave in prodaje ter s tem boljše pogoje za preživetje. »Želimo si le pogoje, ki so dobro uveljavljeni v ostalih državah članicah Evropske unije in jih zakonodaja omogoča.«

Varnost hrane in poreklo

V sklopu Zakona o varni hrani in krmi se predlaga umestitev vseh možnosti za uporabo živalskih stranskih proizvodov in s tem prepreči odpad teh surovin. Nujna je poštena obravnava vseh živil na trgu v smislu, da morajo vsa živila, tudi tista iz uvoza, izpolnjevati enake zahteve v zvezi z obremenitvami in uporabo zaščitnih sredstev. Vsa živila in krma, ki izvirajo iz GSO surovin, morajo biti jasno označena. Prav tako mora biti jasno označen izvor in poreklo vseh živil, tudi tistih iz tretjih držav.

»Zakon o varni hrani ne ščiti slovenskega potrošnika niti slovenskih rejcev, saj ne predvideva jasne ločitve med pristnimi živili, ki izvirajo iz tradicionalne prireje, in v laboratoriju proizvedenimi živili. Za ta živila ne poznamo dolgoročnih učinkov na zdravje, okolje, družbo in gospodarstvo. Posledice uživanja niso znane in sestava ni enaka naravnim živilom. Tovrstni korporacijski izdelki dolgoročno ogrožajo trajnost podeželskih območij in evropski način življenja. Z industrijsko-laborato-

Slovenska kulturna krajina z obdelanimi polji in hribovskim kmetijstvom, ki odseva skrb za prehransko suverenost države. (Foto: Tomo Jeseničnik)

Le urejeno in naseljeno podeželje bo zagotavljalo prihodnost mladim. (Foto: Tomo Jeseničnik)

rijskimi izdelki, ki jim dajeta prednost tako Zakon o hrani kot Zakon o varni hrani, se uničuje tradicionalna slovenska reja domačih živali, izgublja kulturna krajina, uničuje gastronomska pestrost podeželja in slabi utrip podeželskega gospodarstva. In nenazadnje, vse to ogroža prehransko suverenost države. Ne sme se pozabiti, da kdor obvladuje trg s hrano, obvladuje državo.«

Poenostavitev za kmete in manjši zavržki hrane

Zakonsko je treba opredeliti pogoje in obsege zakola za osebne potrebe, kot to omogoča EU zakonodaja. Prodaja s premičnih stojnic naj bo preprosta za slovenske kmete, brez dodatnih zahtev, kot je recimo soglasje upravljalca ceste. Ravnanje s hrano po roku uporabe po sistemu »poglej, povohaj, poskusi« za živila brez opredeljenega datuma uporabe bi zmanjšalo zavržke hrane, kar je skladno s cilji Evropske unije o zmanjševanju zavržkov.

»Zakon o varni hrani bi prav tako moral opredeljevati vse tradicionalne načine pridelave, predelave, poti trženja, možnosti uporabe vseh organskih mas, ki so manjšega tveganja, da bi kmetje lahko v praksi iz vseh zornih kotov še naprej kmetovali v krogotoku hranil na kmetiji brez dodatnih analiz in meritev. Za neposredno prodajo na lokalnem trgu ne sme biti zahtevano sortiranje sadja, zelenjave. S tem bi se večal obseg pridelane hrane na družinskih kmetijah, ki bi jih zakon moral ščititi.«

Zdravje živali in odškodnine

Zakon o zdravju živali potrebuje jasnejše opredelitve, zlasti o odškodninah za rejce živali. Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) opozarja na nujnost določitve natančnega seznama bolezni in zoonoz, za katere bo država izplačevala odškodnine. Poleg tega naj zakon zajema tudi škodo, ki nastane zaradi omejitev premikov živali. »Zahtevamo opredelitev jasne metodologije izračuna odškodnin, ki poleg tržne vrednosti živali upošteva tudi potencialno plemensko vrednost, ogroženost pasme v primeru avtohtonih živali in potencial prenosa genetske vrednosti na potomce. Postopek za izplačilo odškodnine naj se začne po uradni dolžnosti z izdajo odločbe uradnega veterinarja.«

Zakon o zaščiti živali

Ključni pomisleki o predlaganih spremembah v Zakonu o zaščiti živali se tičejo reje kokoši nesnic v smislu nasprotovanja popolni prepovedi reje kokoši nesnic v obogatenih kletkah do konca leta 2028. Predlagajo postopno prepoved, ki naj sledi prehodnemu obdobju, ko bo to urejeno tudi na ravni Evropske unije. »Kmetije z rejo kokoši nesnic so lahko kandidirale na javne razpise in se potegovale za evropska sredstva, ki posledično prinašajo obveznosti, ki trajajo dlje kot le do leta 2028. Obenem poudarjajo, da je v Sloveniji dovoljena le reja v obogatenih kletkah, ki zagotavlja prirejo jajc višje kakovosti, ki jo zagotavljajo nadzorovani pogoji. Prav to je razlog, da po teh jajcih posegajo javni zavodi in Horeca sistem. Če tovrstne prireje jajc v Sloveniji ne bo, trg ne bo ostal prazen, temveč ga bodo zapolnila jajca tovrstnih rej zunaj naše države. In še, da za slovenske rejce zahtevajo le enakovredne prehodne pogoje, kot jih napoveduje in omogoča Evropska komisija. Samo to in nič več od tega.«

V zvezi z odvzemi živali zaradi posebnih okoliščin se zahteva, da sredstva od morebitne razlike kupnine prodanih živali pripadajo lastniku živali. »Tak lastnik je nenazadnje že tako ali tako v socialno ogroženi situaciji,« poudarjajo.

Problematika čipiranja mačk in vzreja tujerodnih živali

Opozarjajo, da čipiranje mačk na kmetijskih gospodarstvih ni izvedljivo. V tem primeru ne gre za hišne ljubljenčke, temveč živali, ki imajo na kmetijah pomembno vlogo. So prosto živeče na kmetiji, pomagajo pri uravnavanju populacije škodljivcev in prispevajo k manjšemu tveganju za prenos bolezni, ki jih prenašajo glodavci. Zahteva se izvzetje kmečkih mačk iz tega predpisa. V zvezi z vzrejo tujerodnih živali (papig, kač, želv ...) pozivajo k uskladitvi predlaganih sprememb z rejci tujerodnih in eksotičnih živali na območju Slovenije.

Zakon o gozdovih

Predlaganih je bilo več predlogov k Zakonu o gozdovih v korist lastnikov gozdov in aktivnega gospodarjenja z gozdovi. Gozdarstvo je za velik del kmetij temelj njihovega obstoja in pomembno prispeva k izboljšanju pogojev za prirejo hrane. Kmetje prihodke iz gozdarstva večinoma vlagajo v izboljšanje kmetijske proizvodnje in splošnega stanja na kmetiji. Gozdarstvo in kmetijstvo sta na kmetiji nedeljiva celota, na ravni Slovenije in svetovanja pa Zakon o gozdovih nadaljuje pomanjkljivo obravnavo ekonomskega vidika gozdarstva. Tako je predlog zakona v javni obravnavi lastnike popolnoma izključil iz procesa načrtovanja o njihovi lastnini. Prav tako se lastniki gozdov ne strinjajo z visokim dvigom kazni, še posebej ob dejstvu, da se ohranja obvezne odločbe v upravnem postopku za odobritev vseh del v gozdovih.

zbrala: Tatjana Vrbošek, KGZS

Vztrajno delo v dobro slovenskega kmeta in podeželja

Četrt stoletja vztrajnosti, razvoja in predanosti slovenskemu podeželju, ki utrjuje vlogo kmetov ter zagotavlja trajnostno prihodnost kmetijstva.

Pred 25 leti, natančneje 12. maja 2000, so se na ustanovni seji v Ljubljani zbrali izvoljeni predstavniki lastnikov kmetijskih in gozdnih zemljišč ter kmetijskih zadrug in podjetij. To je rojstni dan Kmetijsko-ozdarske zbornice Slovenije, stanovske organizacije kmetov, ki je bila ustanovljena po dolgotrajnih prizadevanjih kmetov.

Ideje o ustanovitvi Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije (KGZS) na začetku niso dobile širše politične podpore. Pot do njene ustanovitve je bila vse prej kot lahka. Danes, 25 let pozneje, ko se lahko s ponosom ozremo na opravljeno delo, to prevečkrat pozabimo. Slovensko kmetijstvo je z zbornico dobilo močnega in enotnega zastopnika interesov svojih članov. V dvajsetih letih se je pokazalo, da smo na zbornico kot ustanovo lahko ponosni, saj uresničuje svoje poslanstvo ob ustanovitvi: zastopanje interesov kmetijstva. Zato smo želeli ta jubilej tudi bolj slavnostno zaznamovati s posebnim dogodkom in podelitvijo priznanj, vendar smo to zaradi trenutnih razmer prestavili na kasneje.

Težki začetki

Začetki niso bili lahki, saj si je zbornica kot popolnoma nova organizacija morala izboriti svoje mesto – tako med člani kot pred državnimi organi in v širši družbi. Že takoj po ustanovitvi je zbornica odigrala pomembno vlogo pri pogajanjih o vstopu v EU. S svojim kritičnim pogledom na odločitve vlade je dosegla enakopravnost s kmeti v EU. Slovenija je bila edina pristopna članica, ki si je izborila 100-odstotno raven izravnalnih plačil že tri leta po vstopu. Prav tako so razvojna sredstva prišla na več tisoč kmetij, ki so posodobile svojo pridelavo in prirejo ter s tem svojo konkurenčnost. S svojimi strokovnimi službami je bila zbornica ključni dejavnik uspešne vpeljave ukrepov skupne kmetijske politike (SKP).

Tako so pred 25 leti prvi izvoljeni člani sveta KGZS potrdili prve sklepe najvišjih organov novoustanovljene Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije.

Znanje in zakoni

Zbornica daje velik poudarek izobraževanju: tako z raznovrstnimi vsakoletnimi izobraževanji, ki jih izvaja kmetijska svetovalna služba, kot z nacionalnimi poklici kvalifikacij (NPK). Zavedamo se, da brez vedno novih znanj ni napredka.

Ena najbolj pomembnih vlog in nalog zbornice je sodelovanje v zakonodajnih postopkih. S pomočjo strokovnih služb, strokovnih odborov in komisij ter članov voljenih in imenovanih organov je bilo v teh letih pripravljenih mnogo pripomb in predlogov.

Davki, sociala in zaščita zemljišč

Davčno in socialno področje sta za kmetijstvo najbolj pereča, zato smo do njiju še posebej kritični. Vedno zahtevamo, da se upošteva večplastna vloga, ki jo ima kmet. Posebna pozornost je usmerjena v promocijo kmetijstva in podeželja ter zaščito kmetijskih zemljišč.

Promocija

Poslanstvo zbornice je tudi promocija kmetijstva. Glasilo Zelena dežela, prireditve Podeželje v mestu, Dobrote slovenskih kmetij, Vseslovenski shod kmetov na Ponikvi, Inovativni mladi kmet, kviz Mladi in kmetijstvo, sodelovanje na kmetijskih in drugih sejmih doma in v tujini, spletne strani www.kgzs.si, Kupujmo domače, Za razvoj podeželja, FB strani, promocijski evropski projekti, shema šolskega sadja in zelenjave približujejo kmetijstvo širši javnosti. Aktivnosti poudarjajo pomen kmetijstva za prav vse državljane, ki naj dobijo in uporabljajo kakovostne, sveže in lokalno pridelane izdelke.

Za boljšo pomoč lastnikom gozdov

Na zbornici želimo preprečiti morebitne težave pri prodaji lesa in lesnih izdelkov na zahodnoevropske trge, zato smo začeli uvajati sistem regijske certifikacije PEFC, ki omogoča brezplačen pristop in vpis lastnikov v bazo z minimalnimi stroški za pridobitev certifikata. Hkrati pa si želimo, da bi država prepoznala pomen svetovanja lastnikom gozdov in zagotovila ustrezne pogoje zbornici kot pomembni svetovalni službi tudi za gozdarstvo. Dejstvo je, da smo po osamosvojitvi močno nazadovali v ekonomskem izkoristku lesa, ki je največji naravni vir v Sloveniji.

Svetovanja kmetijskih svetovalk in svetovalk potekajo tako v predavalnicah kot na polju.

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije 25 LET

Povezava z nevladnimi organizacijami

Zbornica je postala povezovalni člen z drugimi nevladnimi organizacijami v kmetijstvu: zadružnim sistemom, sindikatom kmetov, mladimi, kmečkimi ženami in vsemi panožnimi združenji doma, v zamejstvu in tujini.

Celovit sistem

Zbornica je danes trden in zaupanja vreden sistem, kar omogoča vpliv na kmetijsko politiko. Znotraj zborničnih organov, tako voljenih kot imenovanih, se usklajujejo interesi, to pa pripelje do enotnih in zato močnejših stališč v pogajanjih. Tako je država z ustanovitvijo zbornice dobila pomembnega partnerja, ki na enem mestu zbere tako stališča članov kot stališča stroke, ki deluje v okviru KGZS.

Sistem demokratično izvoljenih članov zbornice skupaj s sistemom strokovnjakov na osmih kmetijsko-gozdarskih zavodih, katerih ustanoviteljica je zbornica, zagotavljata kakovostno bazo izkušenj in znanja ter povezanost uporabnikov in izvajalcev. Takšen sistem nam zavidajo marsikje v Evropi, zato ga spoštujmo in ga razvijajmo. Zbornica sledi svojemu poslanstvu, to je zastopanje javnega interesa, interesov panoge in članov zbornice, za zagotavljanje razvoja kmetijstva, gozdarstva in podeželja, zdravega okolja in zdrave ter varne hrane za celotno prebivalstvo. Je vezni člen med državo in kmetom, med mestom in podeželjem.

Danes zbornica izvaja svoje poslanstvo, to je zastopanje javnega interesa, interesov panoge in članov zbornice, ter prispeva k razvoju kmetijstva, gozdarstva in podeželja, zdravega okolja in k zagotavljanju zdrave in varne hrane za celotno prebivalstvo.

Sposobnost prilagoditve

Organiziranost Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije se je tudi v težkih razmerah (recimo epidemija covid) izkazala za dobro, saj je v največji meri zagotovila, da je prenos znanja na kmetije potekal kljub oviram. Vsebina vseh treh takratnih korona zakonov bi bila brez delovanja KGZS za kmetice in kmete bistveno manj ugodna. Izkazalo se je, da je v kriznih razmerah taka organizacija za kmetijstvo še toliko bolj pomembna.

Ohranimo podeželje

Prav je, da se ob obletnicah ozremo tudi nazaj in se zahvalimo. Zato velja danes zahvala vsem, ki so sodelovali pri ustanavljanju zbornice in njenem nadaljnjem razvoju.

Pravijo, da mora biti kmet optimist, drugače ne bi bil več kmet. Zato bodimo optimistični, izkoristimo dane možnosti in priložnosti, pa čeprav se na prvi pogled morda ne zdijo najboljše. Prepričani smo, da smo lahko še enotnejši in s tem tudi še bolj uspešni. Vsi z enakim ciljem: ohraniti in razvijati slovensko podeželje.

Dosedanji predsedniki zbornice po mandatih

2000–2004: Peter Vrisk
2004–2008: Peter Vrisk
2008–2012: Ciril Smrkolj
2012–2016: Cvetko Zupančič
2016–2020: Cvetko Zupančič
2020–2024: Roman Žveglič
2024 – : dr. Jože Podgoršek

Zborični urad

Zadruge kot temelj slovenskega kmetijstva

Na kongresu ZZS so poudarili vlogo zadrug za vitalno podeželje in prehransko varnost

Ob mednarodnem letu zadrug, 2025, ki poteka z geslom Zadruge gradijo boljši svet, je Zadružna zveza Slovenije (ZZS) v Portorožu organizirala kongres Dežela potrebuje podeželje. Dogodek je združil domače in mednarodne strokovnjake s področja kmetijstva in izpostavil ključno vlogo zadrug pri soočanju z izzivi sodobnega kmetijstva.

Predsednik ZZS Borut Florjančič je poudaril, da so zadruge skupaj z družinskimi kmetijami temelj odpornih, pravičnih in trajnostnih prehranskih verig. Ministrica za kmetijstvo Mateja Čalušić je napovedala pomembne zakonodajne spremembe, ki bodo okrepile položaj kmetov v verigi preskrbe s hrano in povečale transparentnost.

Predstavniki stroke so opozorili na trenutne izzive v slovenskem kmetijstvu. (Foto: Sandi Fišer)

Wolfgang Burtscher iz Evropske komisije je izpostavil, da je prehranska varnost postala ena od političnih prednostnih nalog EU. Evropsko kmetijstvo mora biti privlačen sektor, konkurenčen in odporen, delovati v sožitju z naravo ter zagotavljati poštene delovne in življenjske pogoje.

Predstavniki stroke so opozorili na trenutne izzive v slovenskem kmetijstvu. Branko Ravnik, varuh odnosov v verigi preskrbe s hrano, je izpostavil problematičen položaj srednje velikih kmetij v Sloveniji in poudaril, da stabilne verige gradijo le zadruge. Dr. Jože Podgoršek iz KGZS je pozval k oblikovanju dolgoročne strategije razvoja slovenskega kmetijstva za naslednjih 30 let.

Kot pomemben dosežek zadnjega leta je ZZS izpostavila priznanje 17 zadrug za 22 organizacij proizvajalcev in 13 skupin proizvajalcev v različnih sektorjih. Razpisanih 6 milijonov sredstev za ustanavljanje organizacij proizvajalcev bo tako v največjem možnem obsegu realizirano v zadružnem sistemu.

Za nadaljnji razvoj kmetijstva so po mnenju strokovnjakov potrebne reforme, ki bodo zmanjšale birokracijo, spodbudile inovacije in tehnologije ter omogočile boljše sodelovanje kmetov v zadrugah za večjo zaščito pred tržnimi tveganji.

Barbara Ahčin, ZZS

Slovenski ribogojci odlični na mednarodnem ocenjevanju

Na prestižnem tekmovanju Alpe Jadran v Avstriji slovenski izdelki osvojili tri zlate in dve srebrni medalji

V torek, 11. marca 2025, je v avstrijskem kraju Galicija potekala zaključna slovesnost ocenjevanja ribjih izdelkov Alpe Jadran s podelitvijo priznanj najboljšim ribogojcem. Slovesnost je bila organizirana v okviru strokovnega srečanja avstrijskih ribogojcev; toi se je pričelo z ogledom ekološke ribogojnice v Pliberku, nadaljevalo s strokovnim predavanjem o mikrobioloških analizah ribjih izdelkov in zaključilo s podelitvijo priznanj v gostišču Zenkl.

Slovenski ribogojci so na tekmovanju dosegli izjemne rezultate. Ribogojnica Plut iz Rožnega Dola je prejela srebrno medaljo za namaz iz dimljene postrvi. Ribogojnica Špegelj iz Malih Braslovč se je še posebej izkazala, saj je poleg zlate medalje za hladno dimljen file postrvi šarenke, ki je osvojil tudi naziv prvak kategorije, prejela še srebrno medaljo za namaz iz hladno dimljenega fileja postrvi šarenke. Ribogojnica Peruš s Svetega Primoža nad Muto pa je prejela kar dve zlati medalji – za dimljeno postrv šarenko in dimljen file postrvi šarenke.

Ocenjevanje (že osmo po vrsti) je bilo izvedeno v začetku decembra 2024 v Grabštajnu pri Celovcu pod organizacijo avstrijskega Združenja kmetov za neposredno prodajo, Koroške

kmetijsko-gozdarske zbornice, Združenja ribogojcev avstrijske Koroške in Združenja Genussland Kärnten. Med ocenjevalci je bil tudi slovenski predstavnik mag. Miha Štular, svetovalec za ribogojstvo pri KGZS – Zavodu Kranj.

Strokovno ocenjevanje je vodil dr. Franz Siegfried Wagner z inštituta dr. Wagner iz okolice Gradca, sodelovali pa so strokovnjaki živilske tehnologije in izšolani degustatorji. Skupno je bilo ocenjenih 68 izdelkov z 11 avstrijskih in 3 slovenskih ribogojnic. Kakovost slovenskih izdelkov potrjuje dejstvo, da je vseh pet prijavljenih izdelkov prejelo priznanja – tri zlate in dve srebrni medalji, izdelek ribogojnice Špegelj pa je bil razglašen celo za prvaka v svoji kategoriji.

Mag. Miha Štular, KGZS - Zavod Kranj

Slovenski ribogojci so se na ocenjevanju odlično odrezali.

Status kmeta v Sloveniji in pogoji za pridobitev

Dohodek in druge zahteve za pridobitev statusa kmeta

Status kmeta v Sloveniji omogoča posamezniku uveljavljanje posebnih pravic, kot sta predkupna pravica za nakup kmetijskih zemljišč in oprostitev plačila davka na dediščine in darila. Za pridobitev tega statusa mora oseba izpolnjevati določene pogoje, med katerimi je ključnega pomena dohodek iz kmetijske dejavnosti. Letos (2025) ta cenzus znaša 19.159,36 evrov, kar je dve tretjini povprečne letne plače v Sloveniji za leto 2024. Poleg ustreznih dokazil o izobrazbi in dohodku mora vlagatelj priložiti še dokumentacijo o uporabi kmetijskih zemljišč in plačati upravno takso.

Ključni pogoji za pridobitev

Status kmeta je pojem, ki se uporablja pri uveljavljanju predkupne pravice za nakup kmetijskega zemljišča (23. člen Zakona o kmetijskih zemljiščih – ZKZ) ali v povezavi z Zakonom o davku na dediščine in darila (ZDDD) z namenom uveljavljanja oprostitve plačila davka na dediščino in darila (10. člen ZDDD). Status kmeta lahko pridobi oseba, ki se že ali se bo ukvarjala s kmetijsko dejavnostjo, je za to ustrezno usposobljena in iz kmetijske dejavnosti ustvarja pomemben del dohodka.

Kot pomemben dohodek iz kmetijske dejavnosti se po 24. členu ZKZ šteje vrednost kmetijskih pridelkov na kmetiji, vključno s prihodki iz postavke ukrepov kmetijske politike in iz postavke državnih pomoči v gospodarskem letu pred ugotavljanjem pogojev, ki dosega najmanj 2/3 letne poprečne plače na zaposlenega v Republiki Sloveniji v istem obdobju. Za kmetijsko dejavnost se štejejo vse kmetijske dejavnosti po predpisih o standardni klasifikaciji dejavnosti (SKD).

Podatek o pomembnem delu dohodka iz kmetijske dejavnosti se letno spreminja. Po podatkih Statističnega urada RS je povprečna mesečna bruto plača leta 2024 znašala 2.394,92 EUR. Cenzus za pridobitev statusa kmeta v letu 2025, to je 2/3 povprečne letne plače na zaposlenega v Republiki Sloveniji v preteklem letu, znaša 19.159,36 evrov. Za primerjavo: leta 2023 je bila povprečna plača 2.220,95 eur, cenzus za status kmeta leta 2024 pa 17.767,60 evrov.

Vloga in potrebna dokazila

Oseba, ki želi pridobiti odločbo o statusu kmeta, vloži na upravno enoto vlogo z dokazili:

- dokument o lastništvu, najemu ali drugi uporabi kmetijskih zemljišč;
- potrdilo o kmetijski izobrazbi (spričevalo vsaj srednje kmetijske šole ali certifikat NPK, certifikat o opravljenem tečaju za kmete ali izjavo, da je starejša od 30 let in ima vsaj pet let delovnih izkušenj na kmetiji);
- dokument o dohodku iz kmetijske dejavnosti (izračun lahko pripravijo kmetijski svetovalci na kmetijski svetovalni službi pri KGZS);
- potrdilo o plačilu upravne takse.

Postopek preverjanja statusa

Upravna enota preveri izpolnjevanje pogojev za pridobitev statusa kmeta in izda odločbo. Odločba o statusu kmeta ne pomeni, da oseba, na katero se odločba nanaša, za vedno izpolnjuje pogoje za status kmeta: to velja še posebej, če je odločba upravne enote starejšega datuma. Med postopkom prometa s kmetijskimi zemljišči lahko upravna enota ponovno preveri (starejšo) odločbo in na novo ugotavlja status kmeta.

Gašper Cerar, KGZS

Podpora kmetovanju na suhih traviščih

Rezultati projekta EIP – Travišča odpirajo vrata prvi rezultatski operaciji KOPOP

Kaj je projekt EIP - travišča?

Letos, natančneje 18. maja, se zaključuje triletni projekt EIP – travišča. Vodilni partner projekta je Zavod RS za varstvo narave (ZRSVN), partnerstvo pa sestavljamo tudi KGZS – Zavod Ptuj, Univerza v Mariboru – Fakulteta za naravoslovje in matematiko, PRJ Halo – podeželsko razvojno jedro, Društvo Gorjanske košenice in 7 kmetijskih gospodarstev, od tega 4 iz Haloz, 2 s Kuma in 1 z Gorjancev.

Glavni cilj projekta je izboljšati ohranjenost vrstno pestrih travišč z ekstenzivno košnjo ali pašo znotraj rabe trajni travnik (1300), trajni travnik z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi (1320) ali ekstenzivni visokodebelni travniški sadovnjak (1222). Projekt se izvaja na 4 območjih Nature 2000: Haloze – vinorodne, Boč – Haloze – Donačka gora, Kum in Gorjanci – Radoha. Kmetijske površine, še posebej travniške, so na teh območjih podvržene opuščanju rabe in zaradi tega zaraščanju.

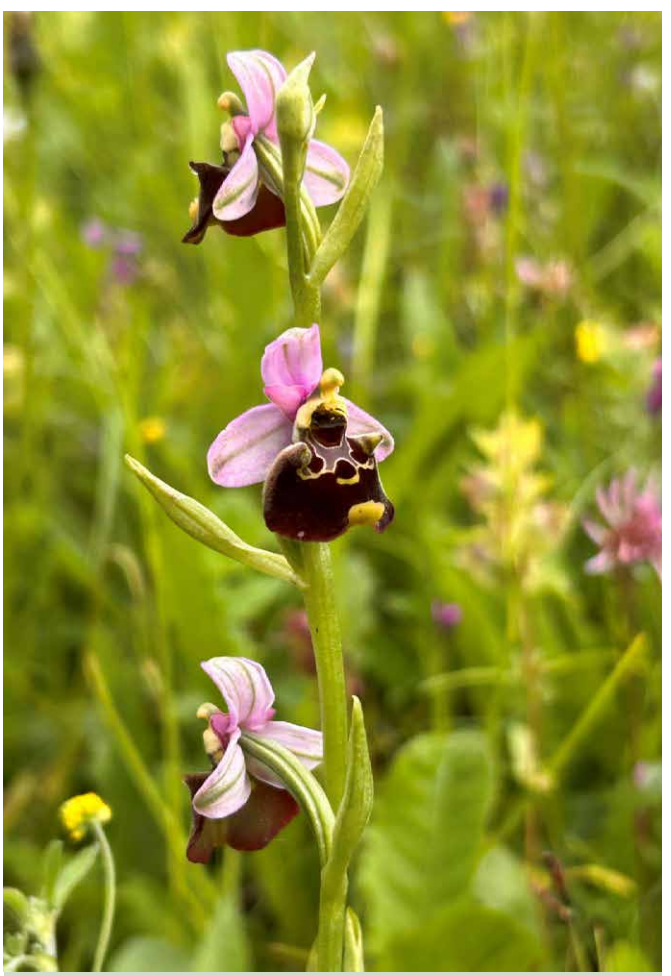

Čmrljeliko mačje uho

V okviru projekta smo pripravili predlog izvajanja rezultatsko usmerjene KOPOP operacije BK.15 (SUHA_TRAV) ter preizkusili možnost izvajanja te operacije na kmetijah. Prednost rezultatske operacije je, da lastnik oziroma upravljalec sam izbere najustreznejši način obdelave za doseganje rezultata. Želeli smo tudi, da je izvajanje rezultatske operacije enostavno, brez predpisanih zahtev rabe površin in administrativnih obremenitev za kmetije.

Kako se ocenjuje pestrost travišč?

Ohranjenost vrstno pestrih travišč smo spremljali na osnovi pojavljanja 20 različnih značilnic oz. pozitivnih indikatorskih rastlinskih vrst. Po barvi cveta so te razdeljene v 4 skupine. Belo cvetoče predstavljajo gorska detelja, mnogocvetna španska detelja, navadni oslad in srednji trpotec. Rumeno cvetoče predstavljajo pojalnik, ranjak, škrbotec, vrbovolistni primožek, navadna nokota in jajčasti popon (sončece). Roza cvetoče so mala strašnica, čopasta grebenuša, materina dušica, navadna turška detelja, navadni klinček, panonski osat in travniška kadulja. Zeleno barvo predstavljata travi navadna migalica (marijine solze) in pokončna stoklasa. Dvajseto značilnico predstavljajo različne divje orhideje, ki jih glede na barvo cveta najdemo v eni od prej navedenih skupin. Zraven pozitivnih pa kmetije prepoznavajo tudi tri negativne indikatorske vrste:

- lepljivo kaduljo, ki pogosto začne naseljevati preveč intenzivno pašene površine,
- navadno gloto, ki se preveč razraste na površinah v začetni fazi zaraščanja in
- navadni regrat, ki je v preveliki količini značilen za gnojene površine.

Partnerske kmetije so v letih 2023 in 2024 na svojih travniških površinah prepoznavale indikatorske rastline na osnovi fotografij, popis pa je potekal po liniji oz. transektu, ki jo je v aplikaciji vrisal strokovnjak botanik. Popise po travniških površinah pa niso izvajale le kmetije, ampak tudi predstavniki ZRSVN in KGZS Zavoda Ptuj. Ugotovili smo, da so kmetije zelo dobro osvojile delovanje aplikacije, saj so bili njihovi popisi enakovredni popisom ZRSVN in KGZS Zavoda Ptuj, kot tudi predhodni oceni strokovnjaka botanika. Z letošnjim letom bo na osnovi uspešnega testiranja v okviru projekta EIP prišlo do izvajanja prve rezultatske operacije.

Vstop v projekt

Operacija BK.15 Ohranjanje suhih travišč (SUHA_TRAV) je del intervencij Kmetijsko-okoljskih podnebnih plačil (KOPOP) v okviru Strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023–2027. V operacijo je mogoče prvič vstopiti letos (leto 2025). To velja za tiste kmetije, ki so že izkazale interes v sklopu projekta EIP – travišča, njihove površine v sklopu bo-

taničnih popisov pa so leta 2024 dosegle vstopni prag 50 točk. Najmanjša površina za vpis je 0,05 ha znotraj posameznega GERK-a, skupaj pa mora kmetijsko gospodarstvo vključiti vsaj 0,30 ha površin.

Januarja letos so o možnosti izvajanja te operacije z Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) pozvali vse kmetije, ki obdelujejo travnike znotraj vseh štirih projektnih območij Nature 2000. Kmetije, ki so oddale izpolnjen obrazec o interesu, se bodo na osnovi botaničnih popisov, izvedenih v letošnjem letu v operacijo BK.15, lahko prvič vključile leta 2026.

Izvaja se lahko na površinah z rabo trajni travnik (1300) ali ekstenzivni sadovnjak (1222) s habitatnim tipom EU_6210(*) - Polnaravna suha travišča in grmiščne faze na karbonatnih tleh, ki so pomembna rastišča divjih orhidej oz. kukavičevk. Značilnosti površin tega habitatnega tipa so, da se načeloma nahajajo na nagnjenih legah, so ekstenzivno upravljane z 1 do 2 košnjama letno, negnojene, v rabi kot trajni travnik ali ekstenzivni pašnik. Na takih ekstenzivnih površinah najdemo zelo veliko različnih rastlinskih in živalskih vrst.

Za ohranjanje suhih travišč v okviru te operacije so samo priporočila. Kmetje za izvajanje te operacije nimajo predpisanih načinov obdelave, ampak prejemajo plačila za doseganje posebnih okoljskih rezultatov, najustreznejši način upravljanja si izberejo same. To pomeni, da če ima kmetija že suh travnik v ugodnem stanju, ga tako kot do sedaj obdeluje še naprej.

Pogoji in plačila

Za uspešno izvajanje te operacije morajo upravičenci izpolnjevati naslednje obveznosti:

- Trajanje obveznosti operacije je 5 let.
- Opraviti je potrebno program usposabljanja v obsegu najmanj 15 ur v obdobju trajanja obveznosti, od tega 4 ure predhodnega usposabljanja v letu vstopa. Manjkajoče število ur od zahtevanih 15 ur usposabljanja lahko upravičenec zagotovi z obiski kmetijske svetovalne službe, ki mu nudi podporo pri izvajanju operacije SUHA_TRAV ali z udeležbo na usposabljanjih v okviru ostalih intervencij KOPOP_PS, KOPOP_NV, KOPOP_BK oziroma LOPS, če je v njih vključen.
- V 2., 3., in 4. letu upravičenec sam spremlja stanje ohranjenosti suhih travišč v aplikaciji Moj travnik. Aplikacija je enostavna za uporabo. Za njeno delovanje je potrebno imeti pametni telefon, popise lahko izvaja tudi član kmetije. Z aplikacijo se oceni strukturo habitata, poškodbe, prisotnost in pokrovnost pozitivnih indikatorskih vrst, prisotnost negativnih indikatorskih vrst ter prisotnost orhidej.
- Vodenje evidence o delovnih opravilih, v katero se vpisuje košnjo, spravilo, pašo ...

V prvem letu izvajanja operacije SUHA_TRAV je plačilo določeno na osnovi točkovanja iz botaničnih popisov. V drugem, tretjem in četrtem letu izvajanja operacije je izplačilo na osnovi točkovanja iz popisov vključene kmetije, ki jih ta izvede v aplikaciji Moj travnik. Peto leto je izplačilo zopet na osnovi točkovanja iz popisa botanika. Višine plačil so naslednje:

Popis travnika z aplikacijo Moj travnik (Foto: J. Brdnik)

- 1. stopnja (SUHIT_1): 50–64 točk (340 €/ha)
- 2. stopnja (SUHIT_2): 65–79 točk (390 €/ha)
- 3. stopnja (SUHIT_3): 80–100 točk (460 €/ha)

Prisotnost divjih orhidej predstavlja bonus – 10 dodatnih točk, zato je lahko največje doseženo število 110 točk, površinam z nižjimi doseženimi točkami pa lahko zvišajo stopnjo plačila.

Če obdelujete ekstenzivne travnike znotraj omenjenih območij, vas vabimo, da se vključite v izvajanje operacije BK.15 Ohranjanje suhih travišč.

Jelka Brdnik, KGZS – Zavod Ptuj

Kako kupiti kmetijsko zemljišče ali gozd

Postopek, pravila in predkupne pravice pri nakupu kmetijskih in gozdnih zemljišč

Za promet z zemljiščem, ki je po namenski rabi opredeljeno kot kmetijsko zemljišče, je potrebno upoštevati postopek prometa iz Zakona o kmetijskih zemljiščih (ZKZ). Za promet z gozdnimi zemljišči se uporabljajo določbe Zakona o gozdovih (ZG).

Ponudba in sprejem ponudbe

Prodajalec mora na UE, pod pristojnostjo katere leži nepremičnina, podati ponudbo za prodajo kmetijskega ali gozdnega zemljišča. Na njej navede podatke o prodajalcu in nepremičnini, ceno za zemljišče in morebitne dodatne pogoje. UE ponudbo objavi na elektronski oglasni deski na spletni strani eUprave in oglasni deski v svojih prostorih. Zainteresiran kupec mora pisno izjavo o sprejemu ponudbe s priporočeno pošto poslati ali osebno oddati UE v roku 15 dni od dneva, ko je bila ponudba objavljena. Od trenutka, ko kupec sprejme ponudbo, je za prodajalca zavezujoča: oba sta vezana na pogoje ponudbe in prodajalec zemljišča ne more prodati pod drugačnimi pogoji ali nekomu, ki ponudbe ni pravilno sprejel.

Odobritev pravnega posla na UE

Kupec in prodajalec skleneta prodajno pogodbo, ki mora biti v predmetu in ceni enaka prodajalčevi ponudbi. UE ne bo odobrila pogodbe, na kateri je navedena drugačna cena ali druge parcele, kot so bile dane v ponudbi. Na UE je treba vložiti vlogo za odobritev pravnega posla in priložiti sklenjeno pogodbo. Rok za vložitev vloge je 30 dni od preteka roka za sprejem ponudbe.

Vlogi za odobritev pravnega posla se praviloma priloži tudi podpisana pogodba o prodaji oziroma nakupu nepremičnine. Če kupec ne razpolaga s podpisanim izvodom pogodbe, lahko vlogo za odobritev pravnega posla kljub temu vloži: vloga je ustrezna tudi, če ji ni priložena podpisana pogodba.

Predkupna pravica

Pri nakupu kmetijskega zemljišča imajo zainteresirani kupci predkupno pravico po vrstnem redu:

- solastnik;
- oseba s statusom kmeta, katere zemljišče, ki ga ima v lasti, meji na zemljišče, ki je naprodaj (t. i. kmet mejaš);
- zakupnik zemljišča, ki je naprodaj, pri čemer mora imeti zakupnik na zakupljenih zemljiščih vsaj predhodna tri leta vrisane GERK-e, in na njih uveljavljati ukrepe kmetijske politike;
- katera koli druga oseba s statusom kmeta;
- kmetijska organizacija ali samostojni podjetnik posameznik;
- Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije za Republiko Slovenijo.

Če sta dva ali več kmetov v konkurenci in sta izenačena, ima prednost:

- oseba s statusom kmeta, ki ji kmetijska dejavnost pomeni edino ali glavno dejavnost;
- oseba s statusom kmeta, ki zemljišče sama obdeluje;
- oseba s statusom kmeta, ki jo izbere prodajalec.

Status kmeta UE z odločbo ugotovi pri osebi, ki ima lastniška ali zakupljena kmetijska zemljišča ali izkaže, da jih bo pridobila, je za kmetovanje ustrezno usposobljena (najmanj srednja kmetijska šola ali nacionalna poklicna kvalifikacija iz kmetijstva ali vsaj pet let dela na kmetiji) in iz kmetijske dejavnosti ustvarja pomemben del dohodka (leta 2024 je morala kmetija imeti vsaj 19.159,36 EUR dohodka).

Lastnik kmetijskega zemljišča, ki je kmetijsko zemljišče prodal zaradi prostorskih ureditev državnega pomena ali je bil iz tega namena razlaščen (npr. avtocesta, železnica ipd.), lahko v desetih letih od prodaje ali razlastitve kupi kmetijsko zemljišče na območju občine ali sosednje občine, v kateri leži kmetijsko zemljišče, ki ga je prodal oziroma je bil razlaščen. Ta predkupna pravica pred vsemi drugimi predkupnimi upravičenci velja za prodano ali razlaščeno površino zemljišča.

Nakup gozda

Predkupni upravičenci pri nakupu gozdov so:

- Republika Slovenija, če gre za varovalne gozdove ali gozdove s posebnim namenom, ter pri gozdovih v kompleksu, večjem od 30 hektarjev;
- lokalna skupnost pri gozdovih s posebnim namenom;
- lastnik, čigar zemljišče meji na gozd, ki se prodaja;
- lastnik, čigar gozd je najbližje gozdu, ki se prodaja.

Promet z zaščiteno kmetijo

Do aprila 2022 so bila v veljavi pravila o prometu z zaščitenimi kmetijami: zaščitena kmetija se s pogodbami praviloma ni smela deliti. S spremembo ZKZ so se v spomladi 2022 pravila o prepovedi delitve zaščitene kmetije ukinila, v zemljiški knjigi so zaznambe zaščitenih kmetij izbrisane. Zaščitene kmetije se še vedno varuje in ohranja njeno enotnost v postopkih dedovanja.

Davčni vidik

Nakup oziroma prodaja nepremičnine se z dvoodstotno davčno stopnjo obdavči po pravilih Zakona o davku na promet nepremičnin. Promet z nepremičnino je lahko obdavčen tudi po pravilih za obdavčitev kapitalskih dobičkov z davčno stopnjo od 15 do 25 odstotkov, odvisno od časa lastništva premoženja.

Gašper Cerar, KGZS

Avstrijski model trajnostnega kmetijstva in Natura 2000

Izmenjava znanja, izkušenj in pogledov na trajnostno kmetijstvo in varstvo narave

V začetku marca 2025 je v okviru projekta LIFE-IP NATURA.SI potekal dvodnevni študijski obisk v Avstriji, ki je bil namenjen pridobivanju vpogleda v avstrijski model kmetijstva, organiziranost njihove kmetijske zbornice, izvajanje ukrepov za varstvo narave ter spodbujanje trajnostnega in okolju prijaznega kmetovanja. Obisk je vključeval srečanje z Avstrijsko kmetijsko zbornico na Dunaju in ogled dobre prakse na kmetiji v Dolnji Avstriji.

Srečanje z Avstrijsko kmetijsko zbornico

Zbornični sistem v Avstriji temelji na devetih deželnih zbornicah, ki delujejo v okviru nacionalne kmetijske zbornice s sedežem v središču Dunaja.

V Avstriji je približno 150.000 kmetijsko-gozdarskih gospodarstev (KMG), od katerih jih 106.000 oddaja vloge za subvencije. Povprečna velikost kmetije je 40 ha, pri čemer je 24 ha kmetijskih zemljišč v uporabi. Ekološko kmetijstvo obsega 27 % vseh površin. Kar 75 % kmetij se nahaja na težje obdelovalnih gorskih območjih.

Strateški načrt SKP 2023–2027

Avstrija je svoj strateški načrt razvijala od leta 2019 do 2021 v sodelovanju z 14 strokovnimi skupinami, nevladnimi organizacijami in naravovarstveniki. V načrtu je opredeljenih 99 intervencij, razdeljenih na dva stebra: **1. steber – neposredna plačila:** osnovna podpora, dopolnilna podpora za prvih 40 ha itd., in **2. steber – razvoj podeželja (52 ukrepov):** kmetijsko-okoljski program (ÖPUL), investicije, pomoč za mlade kmete, prenos znanja in svetovanja itd.

Ogled dobre prakse: površina, na kateri so močvirnati travniki (te se lahko kosi samo avgusta, seno pa je treba odpeljati s površine).

ÖPUL 2023 – Spodbude za trajnostno kmetijstvo

Program ÖPUL vsebuje 25 ukrepov, razdeljenih v pet vsebinskih sklopov (travinje, poljedelstvo, trajni nasadi, živali, splošni ukrepi). Glavni poudarki vključujejo ohranjanje biotske raznovrstnosti, dobrobit živali, zmanjšanje uporabe FFS in varstvo tal.

Ključen razlog za visoko vključenost kmetov v ukrepe ÖPUL je bilo obsežno izobraževanje o novih ukrepih (usposabljanja svetovalcev, usposabljanja na terenu, delavnice itd.). Zbornica je kmetom pomagala s kalkulatorjem premij in jih podpirala pri odločanju.

V ÖPUL je vključenih več kot 200.000 ha površin. 44 % kmetij sodeluje v ukrepih za varovanje narave s celotno kmetijo, 21 % je ekoloških kmetij, 21 % je takih kmetij, ki imajo vključenih vsaj 1 GERK v varovanje narave.

NATURA 2000 v Avstriji

NATURA 2000 območja so v Avstriji pod upravljanjem Zveznih regionalnih dežel. V Avstriji je okoli 30 % ozemlja v zavarovanih območjih. 25.000 KMG ima svoje površine v območju Nature 2000. Glede na posamezno Zvezno deželo se ukrepi na območjih Natura 2000 razlikujejo. Vsaka Zvezna dežela ima svoje pogoje in svoja območja, na katerih se lahko določeni ukrepi izvajajo. Okvirno dobi kmetija z vključitvijo v naravovarstvene ukrepe okoli 1.500 eur/ha, povprečje je okoli 600 eur/ha. Na osnovi določenih ogroženih območij dobijo kmetje tudi odškodnine, ker imajo izpad dohodka zaradi omejenega kmetovanja.

Poseben poudarek je, da je vključevanje kmetov v ukrepe prostovoljno, z razumevanjem koristi, ki jih ti prinašajo tako za naravo kot za družbo. Uspešnost ÖPUL programa kaže na visoko raven usklajenosti med kmetijsko in naravovarstveno politiko.

Ogled dobre prakse: Dolnja Avstrija

Obisk kmetije v okrožju Badna je predstavil konkretne izzive upravljanja kmetije znotraj območij Natura 2000. Upokojeni kmet v Oberwaltersdorfu v Spodnji Avstriji združuje poljedelstvo, vinogradništvo in naravovarstvo. Predstavljeni so bili primeri dobrih praks, izzivov s posegi v prostor ter sodelovanja z zveznimi organi pri ohranjanju ogroženih vrst.

Študijski obisk je pokazal, da lahko tesno sodelovanje med kmetijsko stroko, naravovarstveniki in politiko pripelje do uspešnih rešitev, ki hkrati podpirajo kmetijsko dejavnost in ohranjajo naravno okolje. Avstrijski primeri dobrih praks predstavljajo dragoceno iztočnico za nadaljnje izboljšave tudi v Sloveniji.

Neja Žogan Čokl, KGZS

Preprečevanje slinavke in parkljevke v Sloveniji

Vzdrževanje biovarnostnih ukrepov za zaščito živinoreje

V Sloveniji je bil zadnji primer slinavke in parkljevke (SIP) leta 1968. Vse od takrat se občasno pojavijo izbruhi v posameznih evropskih državah, vendar jo zaradi izjemno strogih ukrepov izkoreninjanja uspejo omejiti in preprečiti nadaljnje širjenje. Januarja letos se je bolezen pojavila v Nemčiji pri reji vodnih bivolov. Marca so bili potrjeni primeri pri reji goveda za pridelavo mleka na Madžarskem in v treh obratih na Slovaškem, zato sta državi od 29. marca letos zaprti za promet živali, dovzetnih za SIP. Novi primeri okužb se pojavljajo v teh dveh državah tudi sedaj, aprila, zato je situacija izredno resna. Živali, ki se okužijo, sodijo v skupino parkljarjev. To so: govedo, prašiči, ovce, koze, jelenjad, srnjad, divji prašiči.

Kaj je slinavka in parkljevka?

Slinavko in parkljevko uvrščamo med najbolj nalezljive bolezni živali. Gre za virusno bolezen, pri kateri je virus zelo dobro prilagojen. Je zelo nalezljiva in ne povzroča velike smrtnosti. Tako se ohranja pri življenju, saj ima gostitelja nenehno na voljo. V primeru potrditve predstavlja zelo veliko gospodarsko, ekonomsko in socialno škodo. Bolezen v Evropi želimo izkoreniniti (kot je že bila), zato se vse dovzetne živali v območju pokonča. Državi se prepove promet z živalmi in proizvodi, kar močno prizadene celoten sektor živinoreje in širše.

Klinični znaki okužbe

Govedo je izredno dober pokazatelj okužbe, saj je izredno občutljivo na okužbo preko dihal in se pri njem ponavadi pokažejo značilni in izraziti klinični znaki. Drobnica je pomembna kot vzdrževalec okužbe, saj se virus brez izraženih kliničnih znakov lahko zelo dolgo zadržuje v tropu. Prašiči izločajo izjemne količine virusa skozi dihanje, po čemer se ločijo od drugih parkljarjev, ki izločajo manj. Ob sumu okužbe je prvi pregled klinični pregled. Znaki so: slinjenje, afte ali mehurčki v predelu ust, na vimenu in na parkljih, povišana telesna temperatura (od 40 do 42 °C), bolečine, apatija, izguba teka, ohromelost in zmanjšanje mlečnosti.

Govedo, prašiči, ovce, koze, jelenjad, srnjad in divji prašiči so živali, ki se lahko okužijo s slinavko ali parkljevko.

Bolezen se lahko pojavlja od blage, neizrazite do zelo hude oblike, pri čemer se resnost kliničnih znakov razlikuje glede na sev virusa, izpostavljenosti, starosti in pasme živali, vrste gostitelja in stopnje imunosti gostitelja. Pogin odraslih živali je običajno nizek (od enega do petih odstotkov), pri mladih teletih, jagnjetih in pujskih pa je lahko 20 % ali več. Virus se potrdi s testom s PCR metodo in ELISA testom.

Pomembnost biovarnostnih ukrepov

Biovarnostni ukrepi so pri reji živali ključni za preprečevanje vseh vrst bolezni. Gre za postopke, s katerimi preprečimo in zmanjšamo tveganje za vnos bolezni. K temu sodi uporaba zaščitne obleke in obutve, čiščenje in razkuževanje obleke in obutve ter prevoznih sredstev, karantena, preprečevanje dostopa v hlev in na dvorišče nepooblaščenim osebam in vozilom. Človek je lahko nosilec virusa SIP v grlu 4 dni. Rejci naj pozorno spremljajo zdravstveno stanje svojih živali, še posebej naj bodo pozorni na morebitne znake bolezni, kot so povišana telesna temperatura, izguba apetita, slinjenje in pojav mehurjev v ustih/rilcu, na koži vimena ter na parkljih.

Poziv rejcem

Pozivamo rejce, naj ne kupujejo in prevažajo živali iz držav, v katerih je promet prepovedan. Prav tako bodite pozorni na ostale države, saj lahko virus preskoči kjerkoli. Nujno je poznati resničen izvor živali in njihovo zdravstveno stanje. Zelo učinkovito se virus prenaša na dolge razdalje na primer z vetrom, krmo in vodo, z neprekuhanim mlekom in ostalimi termično neobdelanimi živalskimi proizvodi.

Seveda je najbolj preprost neposredni stik z okuženimi domačimi ali divjimi živalmi. Virus lahko prenesemo na obutvi, obleki, vozilih in opremi. V izdihanem zraku okuženih živali so izredno visoke koncentracije virusa. Virus je lahko prisoten v iztrebkih, slini, urinu, mleku in semenu do 4 dni pred pojavom kliničnih znakov. V okuženi krmi je lahko aktiven virus prisoten do enega meseca.

Luka Jeras, KGZS

Vse informacije o bolezni, video izobraževanje, aktualne novice so zbrane na enem mestu na spletni strani **Uprave za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin** (**https://www.gov.si/teme/slinavka-in-parkljevka/**).

Senene kmetije in okusi

Obisk kmečkih gospodarstev in degustacija lokalnih specialitet v Italiji

Zavod seneno si prizadeva za vzpostavitev in optimizacijo celovite verige od travnika do krožnika. Za uspešnost celotnega sistema oskrbe z lokalnimi živili je potrebo zagotoviti jasna pravila sheme kakovosti in certificiranja ter dolgoročno vodenje in promocijo, ki jo prevzema zavod.

Zavod si prizadeva za povečanje ugleda in izboljšanja pogojev kmetovanja na OMD območjih z izgradnjo močne blagovne znamke za kvalitetno prirejeno seneno meso in mleko. Svoj namen dosega s pomočjo izvajanja različnih dejavnosti, kot so izobraževanje, svetovanje, raziskovanje, promoviranje, ozaveščanje in posredovanje z izdelki, storitvami, izkušnjami in znanjem vseh udeležencev v verigi vrednosti.

Na tej osnovi smo se tudi letos v Zavodu seneno odločili, da organiziramo strokovno ekskurzijo.

Od megle v Sloveniji do sonca v Italiji

Po dveh zaporednih obiskih senenih kmetij pri naših severnih sosedih nas je letos pot odnesla proti Italiji. V sredo, 26. 3. 2025, zjutraj smo se na pot podali iz Celja, nekaj popotnikov pa se nam je pridružilo še v Ljubljani. Domovino smo zapustili preko mejnega prehoda Fernetiči, in čeprav smo potepanje začeli v slabem in meglenem vremenu, se nam je začelo nasmihati sonce, ki je obetalo lep dan.

Trst in njegovi čari

Najprej smo začeli z bolj turističnim delom potepa in se ustavili na Vejni nad Trstom, od koder se ponuja prekrasen razgled na celoten Tržaški zaliv. Tam stoji sodobna Marijina cerkev v dveh nadstropjih. Po ogledu smo se zapeljali v Trst, kjer smo si privoščili kratek sprehod in kavico, saj Trst slovi kot svetovna prestolnica kave. Pot nas je naprej vodila v znamenito laguno stoterih otokov in nekdanje elitno klimatsko zdravilišče Avstro-Ogrske monarhije – Gradež.

Kmetija Zoff – naravno krožno gospodarstvo

Za prvi obisk smo izbrali seneno kmetijo Zoff v Krminu (Cormons) v širši okolici Gorice, ki ima eko certifikat in si prizadeva za naravno krožno gospodarstvo. Poleg široke palete mlečnih izdelkov (prisegajo na pasmo Pezzata Rossa) ponujajo tudi prenočitev in degustacijske pakete. Obdelujejo 40 ha površin, redijo 25 molznic in 25 glav mlade živine. Vso prirejeno mleko predelajo v mlečne izdelke, večinoma sire, za izdelavo katerih pripravljajo kulture sami.

Degustacija furlanskih specialitet

Po predstavitvi kmetije in njihovega dela je sledila degustacija. Nihče od prisotnih ni ostal ravnodušen, saj so nas navdušili s svojimi različnimi siri (od rikote, »Zoffarele«, zorjenih sirov različnih starosti, sira, zorjenega v »luknji«, sira v rožicah ...), suhomesnatimi izdelki in furlansko »friko« ter odlično sladico. Kot se spodobi za kulinarični dogodek, tudi grla niso bila suha – za spremljavo so poskrbeli z odličnimi furlanskimi vini. Kot pa pravijo v njihovi pesmi fantje iz benda MI2: »Da pa ne bi kiremo blo slabo po ..., smo vmes navalili še po« – ja, prav ste prebrali – »senenem likerju«. Na kratko povzeta ocena tega obiska: »Uff, je bilo dobro!«

Vino in živina pod enim krovom

Več kot zadovoljni in s polnimi želodci smo pot nadaljevali proti kmetiji Ruj na Doberdobu. Kmetija se ukvarja z vinogradništvom in živinorejo. V tem vrtnem redu smo jo tudi spoznali, saj nas je gospodar pričakal z degustacijo njihovih vin pred njihovo vinsko kletjo, kjer nam je predstavil tudi celotno zgodbo. Živinorejska dejavnost na kmetiji je reja 80 krav dojilj tradicionalne pasme in volov za meso. Živali preživijo večino časa na paši, za dopolnitev obroka pa jih krmijo z žiti ter kakovostnim senom.

Živali preživijo večino časa na paši, za dopolnitev obroka pa jih krmijo z žiti in kakovostnim senom. (Foto: Peter Apat)

Za zaključek je sledilo še pozno kosilo pri rojaku Mateju Ferfogli na turistični kmetiji »Pri Cirili«, ki prav tako ni razočarala in je napolnila še zadnje proste prebavne kotičke.

Slovo in obljuba

Ker je vsega lepega enkrat konec, smo tudi mi morali reči »Ciao« Furlaniji. Temeljito siti, z novimi spoznanji in prijateljstvi smo jo mahnili nazaj proti Sloveniji in si obljubili, da tudi drugo leto ne bomo ostali doma.

Pridružite se nam – skupaj dvignimo seneno zgodbo

Vse, ki bi naslednje leto radi šli z nami ali pa vas zanima delovanje zavoda, ste lepo vabljeni, da se obrnete na naš elektronski naslov zavod@seneno.si. Najdete nas tudi na spletnem naslovu www.seneno.si.

Veseli bomo tudi novih članov, saj nam le s skupno promocijo in skupnimi močmi lahko uspe dvigniti seneno zgodbo na višjo raven. V bližnji prihodnosti začenjamo v sodelovanju s KZ Šaleška dolina tudi organiziran odkup ekološke senene govedine. Ko bo znano, kdaj in kako, vas o tem obvestimo. Spremljajte nas.

Zavod Seneno

Precizno gnojenje

V okviru projekta EIP Precizno kmetijstvo in digitalizacija, ki ga kot vodilni partner vodi KGZS - Zavod MS, proučujemo vpliv sodobnih tehnologij na izboljšanje učinkovitosti kmetijske pridelave.

S ciljem preveriti, ali uporaba metod preciznega kmetijstva vodi k izboljšani trajnosti kmetijskih praks, smo v projektu EIP ovrednotili vpliv preciznega kmetijstva na okoljske in ekonomske kazalnike (vpliv na porabo gnojil, pogonskih goriv, emisije toplogrednih plinov, višino pridelka, delovno učinkovitost ter smotrnost investicij v opremo). Pomemben poudarek v projektu pa smo namenili tudi povečanju usposobljenosti kmetov in kmetijskih svetovalcev z namenom prispevati k širši implementaciji najnaprednejših metod preciznega gnojenja v praksi.

Čeprav segajo začetki uporabe metod preciznega kmetijstva v Sloveniji v devetdeseta leta, se tovrstne tehnologije na slovenskih kmetijah širijo počasi – večina kmetovalcev s temi pristopi še nima izkušenj, njihova razširjenost pa je zaradi majhnosti kmetij, neugodnih naravnih pogojev, pomanjkanja usposabljanj in visokih stroškov investicije v opremo zaenkrat omejena predvsem na večje kmetije.

Za učinkovito uvajanje preciznih praks je ključno razumevanje značilnosti tal in prilagoditev tehnologije dejanskim razmeram na kmetijskih površinah.

Precizno gnojenje je sodoben pristop, ki s pomočjo napredne tehnologije omogoča učinkovitejšo rabo virov, povečanje pridelka in zmanjšanje vpliva na okolje. Temelji na zbiranju podatkov o lastnostih tal in (ali) rastlin na posameznih predelih površine, ki jih nato uporabimo za natančno načrtovanje agrotehničnega ukrepa. V praksi to pomeni, da na različnih delih njive uporabimo različen odmerek gnojila glede na dejanske potrebe tal in rastlin, kar zagotavlja optimalen izkoristek in zmanjšuje izgube. Med sodobnimi metodami zbiranja podatkov izstopata merjenje elektroprevodnosti tal in gama skeniranje tal, ki omogočata določitev njihovih fizikalnih in kemijskih lastnosti ter identifikacijo območij znotraj njive, ki imajo podobne značilnosti. Na osnovi teh območij se nato načrtuje odvzem vzorcev tal ter analiza in nato izdelava kart založenosti s posameznimi hranili. Za ugotavljanje trenutne založenosti z dušikom se najpogosteje uporabljajo satelitski posnetki, vegetacijski indeksi (NDVI) ter talni in (ali) rastlinski testi, ki pomagajo določiti dejansko stanje dušika v tleh in rastlini. Vse te informacije se v digitalnih platformah pretvorijo v aplikacijske karte, ki jih uporabljajo sodobni traktorji in priključki za izvedbo ti. ciljnega gnojenja z variabilnim odmerkom (oz. VRA ‚Variable Rate Application') (slika 1).

Zanimanje kmetovalcev za precizno kmetijstvo pa kljub temu hitro narašča, saj številni prepoznavajo potencial preciznega kmetovanja za optimizacijo dela, zmanjšanje stroškov in bolj trajnostno rabo virov, pri čemer igrajo pomembno vlogo tudi ustrezna podpora kmetijske politike, svetovanje in dostop do storitev na trgu.

Optimiziranje dognojevanja ozimnih žit s pomočjo preciznega gnojenja

Leta 2024 smo v EIP projektu izvedli poskus primerjave dveh pristopov dognojevanja z dušikom na ozimni pšenici na dveh kmetijah. Primerjali smo fiksni odmerek dušika po celotni površini z variabilnim odmerkom, pri čemer je bil povprečni odmerek dušika v obeh primerih enak. Gnojilo KAN 27 % smo aplicirali v treh do štirih odmerkih, odvisno od lokacije in uporabljene tehnologije. Priprava kart za dognojevanje je potekala s pomočjo programa GeoPard, pri katerem smo na osnovi satelitskih posnetkov oblikovali cone za vzorčenje. V teh conah smo z uporabo mobilne aplikacije GeoPard odvzeli vzorce tal ali rastlin za nitratni test (odvisno od faze rasti) in določili odmerke gnojil po conah. Rezultati poskusa na prvi kmetiji so pokazali, da ni bilo značilne razlike med obema pristopoma, medtem ko je bil na drugi kmetiji pridelek pri variabilnem dognojevanju 4,96 % višji kot pri fiksnem odmerku. Izsledki poskusov kažejo, da lahko variabilno dognojevanje v določenih razmerah prispeva k boljšemu izkoristku dušika, višjemu pridelku in večji kakovosti pridelka.

Za več informacij glede oddaje in sprejema vzorcev, o analitiki, ki jo izvajamo, ali projektih, v katere smo vključeni, obiščite spletno stran KGZS, Zavoda Ptuj.

Boštjan Ferenčak, Lara Resman,
KGZS – Zavod Murska Sobota

PRECIZNO KMETIJSTVO
PARTICIPATING IN
eip-agri
funded by European Commission
PROGRAM RAZVOJA PODEŽELJA
Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

Projekt EIP: Precizno kmetijstvo in digitalizacija za bolj trajnostno pridelavo poljščin in zelenjave sofinancira Evropska unija iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja in Republika Slovenija v okviru Programa razvoja podeželju 2014–2020.

Zgoraj levo: *satelitski posnetek polja, razdeljenega na območje za gnojenje s fiksnim odmerkom (črno) ter območje, gnojeno z variabilnimi odmerki (barvno). Zgoraj sredina: mapa področij ter točke vzorčenja v aplikaciji GeoPard.* ***Zgoraj desno:*** *izvedba ciljnega vzorčenja s pomočjo mobilne aplikacije na terenu.* ***Spodaj levo:*** *aplikacijska karta z določenimi odmerki gnojila za posamezno področje, pripravljena na izvoz iz aplikacije ter uvoz v traktorski terminal.* ***Spodaj desno:*** *izvedba preciznega gnojenja.*

Analize za uspešno kmetovanje

Strokovna podpora in analitske storitve v kemijskem laboratoriju KGZS – Zavoda Ptuj

V laboratoriju analiziramo tla, krmo in vino

KGZS Zavod Ptuj je eden od osmih kmetijsko-gozdarskih zavodov in predstavlja vodilno strokovno inštitucijo pri razvoju kmetijstva in podeželja v Podravski regiji. Organizirani smo v šest oddelkov, med katerimi je tudi oddelek Laboratorij. Ta združuje laboratorij za analize mleka in kemijski laboratorij, ki deluje kot del oddelka od leta 2014, pred tem pa je bil del kmetijske svetovalne službe. Kemijski laboratorij se osredotoča predvsem na analize vzorcev tal, poleg tega pa analiziramo tudi vzorce krme in vina ter izvajamo hitri rastlinski test za določanje dušika v vzorcih žit. Laboratorij nudi strokovno podporo kmetijstvu in agrokemiji ter prispeva k učinkovitejšemu upravljanju tal in izboljšanju kakovosti pridelkov.

Vzorci tal

Opravljamo osnovno analizo vzorcev tal, pri katerih določamo:

- kislost zemlje: pH-KCl po SIST EN ISO 10390:2022 in pH-Ca acetat po interni metodi DP6012,
- rastlinam dostopni K_2O: ekstrakcija z AL metodo, detekcija s plamenskim fotometrom,
- rastlinam dostopni P_2O_5: ekstrakcija z AL metodo, detekcija z UV/VIS spektrofotometrom,
- MgO: ekstrakcija v mediju $CaCl_2$, detekcija z UV/VIS spektrofotometrom,
- organska snov ali humus: Walkley-Black metoda,
- skupni organski ogljik: po SIST ISO 10694:1996, elementna analiza,
- skupni dušik: po SIST ISO 13878:1999, elementna analiza,
- nitratni dušik: določanje z refraktometrično metodo,
- tekstura tal: povzeto po ISO 11277: 2020, pipetno sedimentacijska metoda (% peska, melja, gline) – teksturni razred po ameriški klasifikaciji.

Za natančno oceno rodovitnosti tal je pravilno odvzet vzorec bistvenega pomena.

Največji delež analiziranih vzorcev predstavljajo vzorci tal njiv, travnikov, vinogradov in sadovnjakov, občasno tudi vrtov. Rezultati analiz so ključni za izračun potreb po dognojevanju, ki

ga opravi naša kmetijska svetovalna služba. Za natančno oceno rodovitnosti tal je pravilno odvzet vzorec bistvenega pomena. Kemijski laboratorij sam ne izvaja vzorčenja, vendar strankam nudimo priporočila za pravilno vzorčenje, ki so dostopna tudi na spletni strani laboratorija. Analize so zanesljive le, če laboratorij prejme reprezentativen vzorec, saj le tak zagotavlja verodostojne rezultate.

Vzorci krme

V vzorcih krme določamo suho snov z gravimetrično metodo ter prisotnost mikotoksinov (DON, aflatoksin, zearalenon, ohratoksin) s kvantitativnimi testi, ki temeljijo na imunokromatografskih principih. Mikotoksine določamo le v posameznih komponentah krme, ne pa v krmnih mešanicah ali končnih krmilih. Takšna analiza je ključna za zagotavljanje varnosti krme in s tem zdravja živali.

Kemijski laboratorij KGZS, Zavod Ptuj je akreditiran pri Slovenski akreditaciji.

Kemijski laboratorij KGZS Zavoda Ptuj je akreditiran pri Slovenski akreditaciji s številko akreditacije LP-104 na področju preskušanja (SIST EN ISO/IEC 17025). Prav tako smo nosilci pooblastila za spremljanje stanja kmetijskih tal, ki nam ga je dodelilo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije.

Vzorci vina

Celotna informativna analiza vzorca vina vsebuje določitve prostega žvepla, skupnega (vezanega) žvepla, skupnih kislin, nepovretega sladkorja (merjeno z refraktometrom), alkohola, termolabilnih beljakovin (z bento testom) ter pH vrednosti. Sodelavci iz oddelka kmetijske svetovalne službe vam lahko ob izdaji rezultatov nudijo tudi svetovanje za izboljšanje okusa in stabilnost vašega vina.

Sodelovanje v projektih

Sodelavci kemijskega laboratorija že več let aktivno sodelujemo v strokovnih ekipah različnih projektov (EIP, Interreg, projekti LAS), ki potekajo na našem Zavodu ali v sodelovanju z drugimi inštitucijami. Nudimo predvsem analitsko podporo, obenem pa sodelujemo pri interpretaciji rezultatov in pojasnjevanju analitskih metod, ki stojijo za predstavljenimi rezultati analiz (kot predavatelji na posvetih, krožkih in podobnih dogodkih). Projekti prinašajo tudi priložnosti za posodobitev laboratorija – bodisi z nabavo nove opreme, vsekakor pa tudi z nadgradnjo strokovnosti zaposlenih.

Monika Žnidarič, KGZS – Zavod Ptuj

Robotska okopavalna roka v boj proti plevelom

Inovativna rešitev za trajnostno kmetijstvo

Zaključuje se triletni projekt EIP »Pospešeno okopavanje zelenjave«, ki je pripomogel k inovaciji robotske okopavalne roke – **Motika** in bo v pomoč kmetom, predvsem tistim, ki pridelujejo zelenjavo.

Mehanska prednost pred kemično

Mehanično zatiranje plevelov ima bistveno prednost pred kemičnim, saj v zemlji in na pridelkih ne pušča ostankov škropiv, kar vpliva na zmanjšanje onesnaženja naravnih virov in pripomore k ohranjanju biotske raznovrstnosti. Motika omogoča natančno mehansko odstranjevanje plevelov in izboljšuje strukturo tal, hkrati pa zmanjšuje fizično obremenitev uporabnika.

Avtomatizacija za lažje delo

Deluje na električni oz. akumulatorski pogon in s pomočjo avtomatizacije zmanjšuje delovno obremenitev pri okopavanju, saj omogoča stoječo uporabo in enostaven premik s kolesci robotskega stroja. Kot osnovni strojni element uporablja Motika za delovanje planetno gonilo. Ta nam omogoča, da okopavamo tako v vrsti kot med vrstami z ustreznim nadzorovanjem delovnih gibov. Motika ima za premikanje svoj pogon, izveden z dvema t. i. *In-Wheel* elektromotorjema, ki sta v celoti napajana akumulatorsko in preko prenosov sprožita delovni gib naprave.

Industrija uporablja robotsko tehnologijo v mnogo panogah za optimizacijo in avtomatizacijo delovnih procesov. Ta trend

je potrebno čim bolje izkoristiti tudi v kmetijstvu. Robotsko okopavanje, avtomatsko zalivanje, računalniški nadzor uspevanja rastlin, strojno obiranje pridelkov, sortiranje in pakiranje so le nekatere operacije v kmetijstvu, ki jih lahko prepustimo strojem.

Kot smo opazili med konstruiranjem Motike, je izbira strojev, ki so popolnoma ali delno avtomatizirani, za velike proizvajalce tržno dosegljiva. Majhnih strojev za manjše kmetije na trgu, ki so ekonomsko sprejemljivejši, pa ni veliko. Zato se nam zdi pomembno, da s projekti, kot je ta, razvijamo nove tehnologije, ki bodo omogočale dvig produktivnosti in hkrati razbremenile kmeta v proizvodnem procesu.

Testiranje in izboljšave

V času trajanja projekta je potekalo večkratno testiranje delovanja Motike, kar nam je omogočilo izboljšati in prilagoditi funkcionalnost robotsko okopavalne roke potrebam uporabnika, hkrati pa poskrbeti, da bo rokovanje z njo okolju prijazno. Pomisleki kmetov so bili predvsem upravljanje Motike pri različnih tipih tleh. Pomembno je, da Motika učinkovito odstranjuje plevel, ne glede na tip tal, in ima dovolj zmogljiv motor za nemoteno delovanje.

Projekt je sofinanciran iz **EKSRP in RS PRP 2014–2020**. Organ upravljanja, pristojen za izvajanje pomoči iz EKSRP, je **MKGP**.

Prispevek okopavalne roke je, da jo lahko uporabljamo v podobnih razmerah kot nihajno motiko, pri čemer nam dopušča, da je plevel nekoliko večji in je hitreje odstranjen. Hitrost obdelave je večja kot z nihajno motiko in zahteva veliko manj fizične angažiranosti kmeta. Ker je lahka in ne tlači zemlje, je na njivi uporabna takoj, ko je osušen zgornji sloj, ki ga obdelujemo, podobno kot pri ročnem okopavanju.

Kot prototip se je robotska okopavalna roka izkazala za uporabno orodje pri odstranjevanju plevela na manjših površinah. Naslednji izziv čaka potencialne proizvajalce kmetijske opreme v Sloveniji, ki bi bili pripravljeni vključiti prototip v reden proizvodni proces in plasirati to Motiko na trg.

Sodelovanje za uspeh projekta

V triletnem projektu razvoja Motike so sodelovali:

- **Kmetijsko-gozdarski zavod Maribor** (vodilni partner),
- **Strojna fakulteta Univerze v Ljubljani** (strojni razvoj),
- **Sedem čez devet, d. o. o.** (podpora informacijskim sistemom).

Za širjenje znanja med kmetijskimi svetovalci in strokovnjaki so odgovorni **Kmetijsko-gozdarski zavod Maribor in Celje**, za izobraževanje mlajših generacij pa **Biotehniški center Naklo**.

Pot do trga

Za izkustveno podporo so vključene kmetije, ki so testirale Motiko v različnih fazah razvoja:

- biodinamični zeliščni vrt Majnika,
- ekološka kmetija Zdravko Kerin,
- ekološka kmetija Jaka Kastelic,
- kmetija Vladimir Šabeder.

V partnerstvu sodeluje tudi **Čarna, d. o. o.**, ki povezuje slovenske ekološke kmete in bo ključna pri trženju in uvajanju Motike na trg.

mag. Stanka Klemenčič-Kosi, Mojca Hribernik, mag, KGZS – Zavod Maribor

Ko se kmečki utrip preseli v mesto

Tradicionalni velikonočni sejem Podeželje v mestu navdušil obiskovalce

Na ljubljanskem Pogačarjevem trgu je v soboto pred cvetno nedeljo potekal tradicionalni velikonočni sejem Podeželje v mestu. Na 45 stojnicah so kmetje iz vse Slovenije predstavljali in prodajali svoje pridelke in izdelke za velikonočno košaro in druge dobrote. Dogodek že od leta 2005 organizira Kmetijsko -gozdarska zbornica Slovenije (KGZS), letos v sodelovanju z Lisztovim inštitutom.

Obiskovalci, med katerimi je bilo tudi veliko turistov, so imeli priložnost kupiti raznovrstne domače izdelke: od šunk, sirov, zelišč, medu in jajc do ročno izdelanih butaric. Prireditev je obiskal tudi predsednik KGZS dr. Jože Podgoršek in ljubljanski stolni prošt Jože Lap, ki je dogodku s svojo prisotnostjo dodal še poseben pomen.

Ena od obiskovalk, Anna, ki z družino dogodek obišče vedno, ko je v Sloveniji, je poudarila unikatnost dogodka: »Tukaj srečamo ljudi, ki delajo iz dneva v dan, od jutra do večera, in zdi se, da res s srcem obdelujejo zemljo in pridelujejo hrano. Najde se čudovite specialitete, ki se jih ne da dobiti kar tako. V meni se vzbudi ponos na Slovence, narod moje mame, ki mu z vso srčnostjo pripadam.«

Prodajati pomeni znati povedati zgodbo

Prodajalci poudarjajo, da je za uspešno prodajo potrebno znati povedati zgodbo o svojih izdelkih. Ljudje ne kupujejo zgolj izdelkov, ampak tudi zgodbe, ki stojijo za njimi. Gospodar Čebelarstva Petelin je pojasnil: »Ko te obiskovalec opazi, je treba podati čim več informacij, si zanj vzeti čas in se mu posvetiti. Ljudje radi slišijo zgodbo o tem, kje je nekaj zraslo, kako je svetilo sonce in padal dež. Danes smo dobro sodelovali tudi s sosednjo stojnico, na kateri so ponujali vino, ter skupaj ustvarili eno kraško vas.«

Na stojnici ribogojcev Vodomec so poudarili, da v velikonočno košaro sodi tudi riba. Obiskovalcem so razlagali, kako poteka prireja njihovih postrvi, in gradili zaupanje s strankami: »Na dogodku Podeželje v mestu nas ljudje osebno spoznajo in zgradimo zaupanje.«

Na prireditvi so se obiskovalci lahko tudi okrepčali. Društvo rejcev drobnice Idrija-Cerkno je pripravljalo idrijske žlikrofe z bakalco, tradicionalno jedjo, ki ima danes zaščito zajamčene tradicionalne posebnosti v EU. Člani madžarske manjšine v Prekmurju so cvrli langaš, tradicionalno panonsko specialiteto.

Za zabavo so poskrbele plesalke folklorne skupine KUD Zala György iz Pince pri Lendavi, ki so s plesnimi koraki prinesle košček panonske tradicije v urbano okolje, ter Kranjska komedijanta Mare in Irena, ki sta obiskovalce zabavala z lajno in humorjem.

Posebna atrakcija je bila delavnica Tanje Gobec in kozjanskih deklet, v kateri so obiskovalci lahko ustvarjali velikonočne butarice iz leskovih vej, bršljana in pisanega cvetja iz krep papirja. Obiskovalci so se lahko poučili tudi o igri Ples divjega petelina in se informirali o pomembni vlogi kmetov pri ohranjanju divjih petelinov v slovenskih gozdovih ter ohranjanju kulturne krajine.

Stolni prošt Jože Lap je v svojem nagovoru razložil pomen velikonočnega časa, ki naj v domove prinese mir, bližino in veselje. Poudaril je pomembnost vseh dni velikega tedna: od cvetne nedelje, preko velikega četrtka, petka in sobote do velikonočne nedelje in ponedeljka, ter spodbudil, da te praznike »živimo s preprostostjo in srcem«.

Stalni sodelujoči in pomen zbornice

Kmetija Gec, ki sodeluje na prireditvi že od samega začetka, je izrazila hvaležnost za delo zbornice: »Veseli smo, da imamo kmetje zbornico. Če je ne bi imeli, res ne vem, kam bi se orientirali. Hvaležni smo tudi za vso strokovno pomoč - kmetijski svetovalci na območju Kopra nam zelo pomagajo.«

Dogajanje na Podeželju v mestu so soustvarjali:
Kmetija Gec, Kmetija Krabonja, Eko domačija Ros, Turistična kmetija Dervarič, Ekološka kmetija Vučji ogrizek, Turistična kmetija Črešnik, Turistična kmetija Balon, Kmetija Kološa, Ekološka kmetija Planko & Kleh koza.si, Kmetija Lindenhof, Vina Vrabec, Čebelarstvo Petelin, Kmetija Čelofiga, Vodomec d.o.o., Kmetija Gartner, Eko kmetija izpod Lisce, Žganjekuha Končar, Kmetija Mihelčič, Liogarden, Biodinamična kmetija Dragonja – Oljčni gaj, Sirarna Gugala, Izletniška kmetija Vaupotič Cestnik, Kmetija Pr' Javorčan, Kmetija Kabur, Teran Kavčič, Ekološka posest Zakladnica dobrih idej, Vinogradništvo Trop, Kmetija J.A.N.A., Ekološka kmetija BEM, Ekološka kmetija Jamnik, Domačija Hvalc, EKO kmetija Gabršček, Ladislav Solarič (rokodelec), Čebelarstvo Vinko, Bt Gölöncsér, Sirarstvo Tinka, Čebelarstvo Horvat, Destilarna Pozvačin, Gočlova kmetija, Ekološko posestvo Trnulja.

Podeželje v mestu tako ostaja pomembna vez med podeželskimi pridelovalci in mestnimi potrošniki, na dogodku se srečujeta tradicija in sodobnost z namenom ohranjanja in prenašanja kulturne dediščine ter podpiranja lokalnih pridelovalcev hrane in izdelkov, ki so plod skrbnega in predanega dela slovenskih kmetov.

Tatjana Vrbošek, KGZS

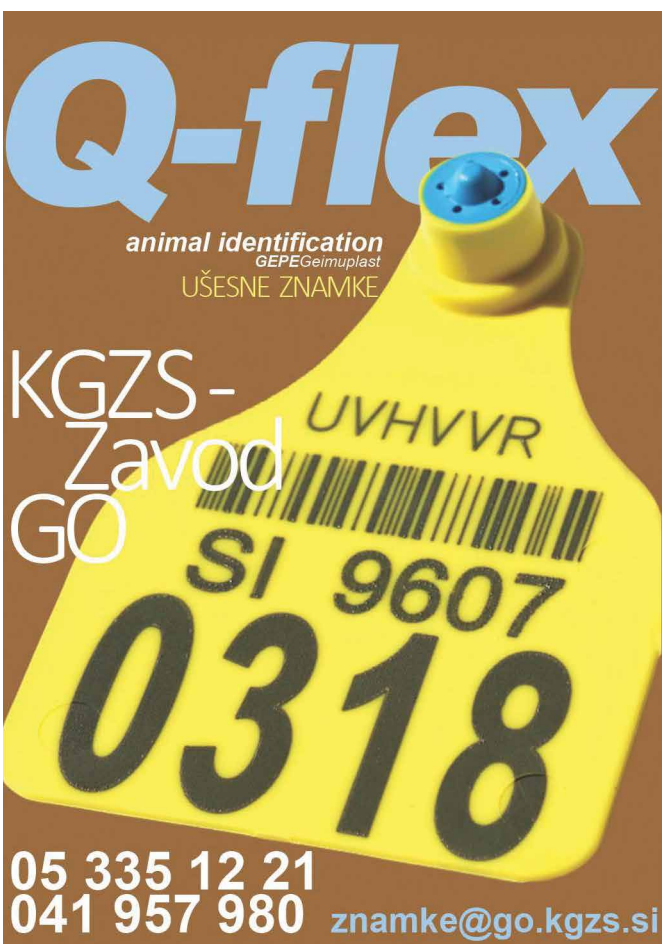

KATALOG BIKOV OSEMENJEVALNEGA CENTRA PRESKA ZA LETO 2025

Več si lahko ogledate na spletnih straneh
Osemenjevalnega centra Preska

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije
KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD LJUBLJANA

KGZS - Zavod LJ
Osemenjevalni center Preska

Cesta v Bonovec 1, 1215 Medvode
tel.: (01) 361 12 66
e-mail: oc.preska@lj.kgzs.si

www.ocpreska.lj.kgzs.si

Že 30. pomladanski sejem Komenda

Slavnostni govornik na odprtju sejma je bil predsednik KGZS dr. Jože Podgoršek

Predsednik KGZS je na odprtju sejma opozoril na prihajajoče spremembe zakonodaje, ki bi lahko negativno vplivale na slovenske kmete in lastnike gozdov. Opozoril je na potrebo po premišljenem sprejemanju zakonodaje in pozval k enotnemu nastopu za zaščito kmetijstva.

Biovarnostna tveganja v živinoreji

Med ključnimi izzivi so tudi biovarnostna tveganja, kot so slinavka, parkljevka, afriška prašičja kuga in ptičja gripa, ki zahtevajo takojšnje ukrepanje. KGZS poziva rejce k dodatni previdnosti in izvajanju biovarnostnih ukrepov za zaščito domače reje.

Pomen sejemskih prireditev

Podgoršek je izpostavil pomen sejmov kot priložnosti za izmenjavo znanj, predstavitev novih tehnologij ter povezovanje kmetov in gozdarjev. Sejmi ne spodbujajo le razvoja panoge, ampak omogočajo tudi pridobivanje dragocenih izkušenj.

Zahvala kmetom

Ob zaključku govora je predsednik KGZS izrazil globoko hvaležnost slovenskim kmetom za njihovo vztrajno delo pri pridelavi hrane in ohranjanju poseljenosti podeželja. Poudaril je, da so kmetje hrbtenica slovenske oskrbe s hrano in pomemben steber družbe.

Dogodek se je zaključil z uradnim odprtjem sejemske prireditve, na katerem so predstavljene novosti in aktualne teme, ki oblikujejo prihodnost slovenskega kmetijstva.

Robert Peklaj, KGZS

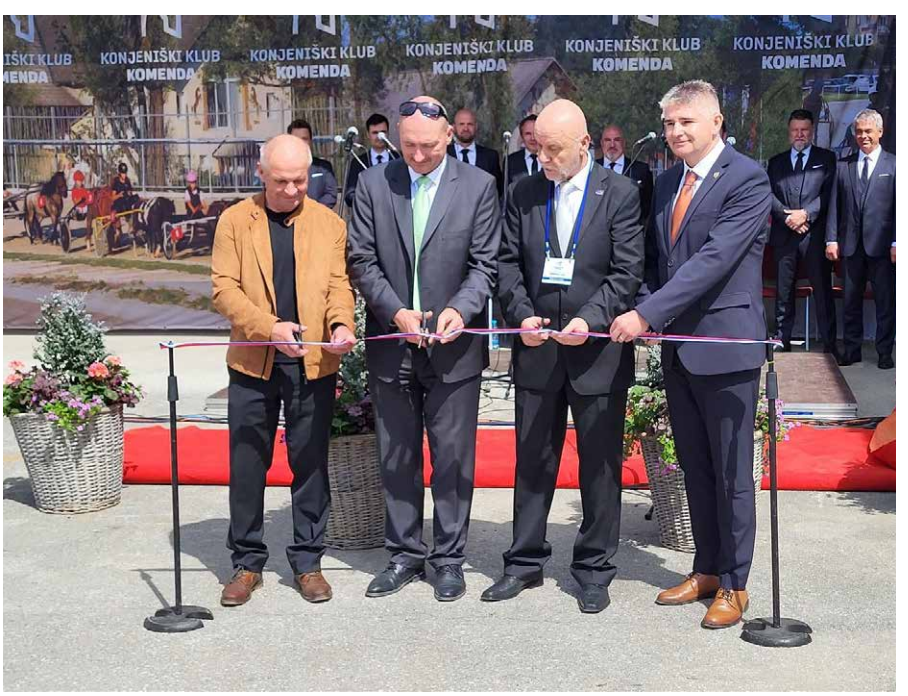

Krava in rastlina

Bog spi v kamnu, diha v rastlini, sanja v živali in se zbudi v človeku – brahmanska modrost

Ritem in duša

Če izhajamo iz tega, da duša z ritmom v telesu išče pot, da se izrazi in uresniči, potem je kot na dlani, da se v te ritme poglobimo. Ritem, ki ga krava razvije s prebavo, se prenese iz krme v telo in preide po biodinamičnem postopku v preparat 500, t. i. gnoj iz roga.

Vzorci ritmov

Osnovni vzorec ritmov je nihanje in kroženje. Krava žre, zbira v vampu, prežvekuje in ponovno pogoltne ter doživi naravo, pri čemer je z doživljanjem udeležena duša krave. Med prežvekovanjem in slinjenjem krme se iz posameznih grižljajev vedno znova ustvarja velikanska površina z doživljaji, ki jih krava prenaša vse do konic svojih dlak, rogov, parkljev in repa. To nihanje je povezano z ritmom srca in dihanjem. Podobni ritmi so prisotni tudi pri človeku in njegovi duševnosti. Stanje se lahko izrazi s spremembo ritma dihanja v bitje srca. Temeljni ritem je že tisočletja simbol Sonca. Sonce je skoraj v vseh kulturah predstavljeno kot krog, ki se giblje po krožnici. Ritem velja že tisočletja v veliko vedah in tudi v naravni medicini kot tista moč v telesu, ki ga ohranja zdravega. Rečemo lahko, da krava v svoji prebavi ni razvila samo srca, ampak je tudi duševni prostor, ki ga poznamo kot organ ali kot ljubezen, ga razširila in predstavlja moč. Senzibilnost je prenesla v prebavo, intenzivnost, ki jo čustveno razvijemo v srcu, kjer nenehno občutimo in uravnavamo povezavo med znotraj in zunaj. Točno to kvaliteto je krava z gibanjem pri prežvekovanju s pomočjo duševnega udejstvovanja razvila v prebavi.

Simbiotski odnos

Tudi pri rastlinah se zazna ritem: od semena, kali, stebla, listov, cvetov do semen, ki kot najmanjši deli rastline regenerirajo, razkroj rastline v prst. Ko krava požre rastline, doživlja nikoli pozabljeno stanje s svojo popolno predanostjo. Rastlina doživi kvaliteto, ki jo je razvila v naravi, krava pa jo duševno obogati. Ugotovitev »Za rastlino ni nič lepšega, kot da jo krava požre«. Zgodi se duševna kakovost, ki je kot rastlina sama nikoli ne bi doživela. To je nekoliko poetična razlaga, kako so krava, lokacija in rastline razvile simbiozo.

Biodinamični proces

Biodinamični kmetje razvijajo še naprej: preparat z imenom gnoj iz roga za boljšo prst, tako da notranjost krave, torej kravjek, napolnijo v zunanjost krave, v kravji rog, in zakopljejo. Humusna vsebina se po izkopu uporablja kot preparat, ki zmešan z vodo spodbuja tvorjenje korenin in uravnoteženo rast rastlin.

Zdravilni učinek

Posebnost krave se uporablja kot zdravilo, pri čemer se simbioza med prebavo krave in tvorbo humusa zavestno in dodatno spodbudi in vnese v obdelovalno prst. Tako pridelana hrana in krma krepita zdravje in ravnovesje, ki se potrebuje, da je človek prost, razmišljujoč, kreativen in ne naprava na daljinsko vodenje. **Resnično kreativen trik iz »laboratorija« narave.**

Povzeto po knjigi Razumeti krave, ki jo je napisal dr. Martin Ott.

Maja Klemen Cokan, KGZS, Zavod Celje

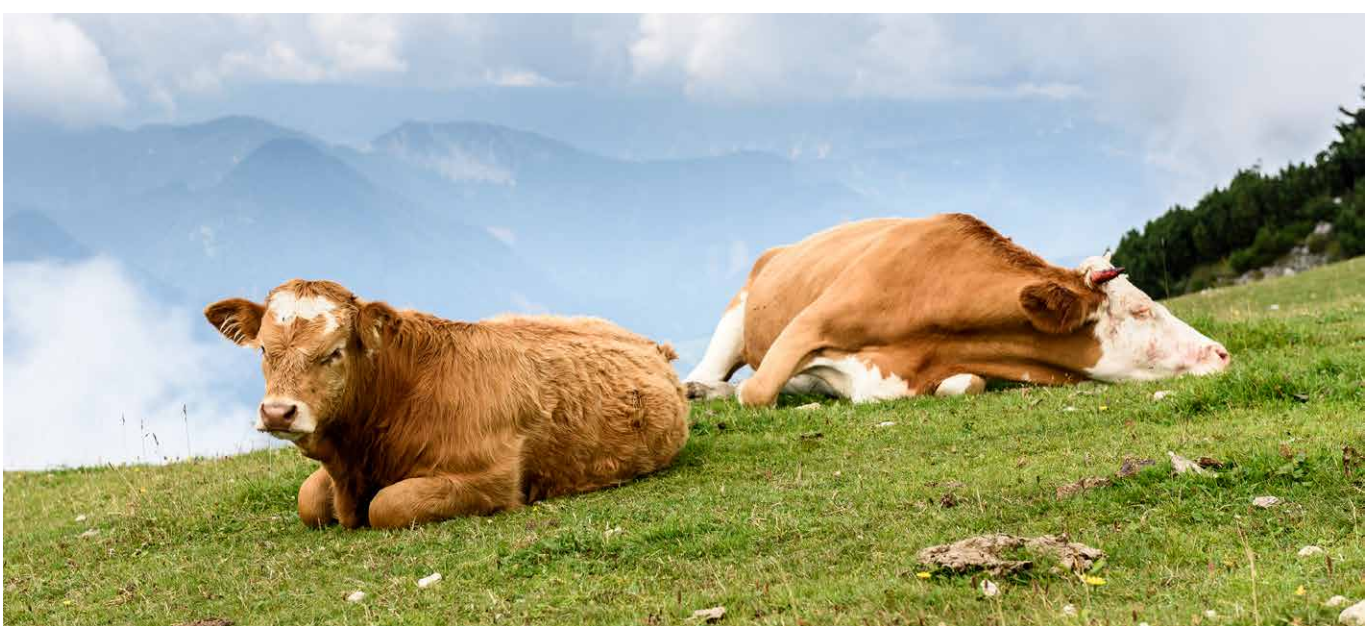

Agro Bazis

All-risk zavarovanje

Zavarujte poljščine in zelenjavo na polju s **paketom** vseh **vremenskih rizikov** in pridobite **do 60% popusta na premijo!**

TOČA

VIHAR

POPLAVA

PONOVNA SETEV

SUŠA

SUBVENCIJA DO 60%!

Za več informacij in izračun premije nas kontaktirajte!

Agro Zavarovalnica
02 330 55 60
info@agrozavarovalnica.si
www.agrozavarovalnica.si

AZ
AGRO ZAVAROVALNICA

Živi in pusti živeti

Zakaj je na kmetijah toliko samskih ljudi?

Pogosto slišimo o samskih moških na kmetiji. Za samskost na kmetiji je lahko veliko razlogov, ki so posledica situacije, kakršna je danes v Sloveniji. Eden od razlogov je način življenja in dela, ki je drugačen od nekmečkega življenja. Delo je fizično naporno, zahteva veliko znanja in sposobnosti, praktičnost, voljo, vztrajnost in delo v težkih pogojih. Delo z zemljo, živalmi nam mora biti blizu, saj če tega ne opravljamo z veseljem, je vse skupaj trpljenje za kmeta in vse okoli njega. Eden od razlogov je tudi, kako znamo poskrbeti zase v takem okolju in koliko časa smo si pripravljeni vzeti za drugega. Pogosto gre tu za zakoreninjene družinske vzorce, za katere velja, da je delo na prvem mestu, za tistega, ki delo opravlja, pa ni nikoli časa. Čas za sočloveka si lahko vzamemo le, če ostane kaj časa na koncu dneva. Takšen način življenja in razmišljanja je odbijajoč za nekoga, ki življenje na kmetiji opazuje. Prav tako ni dober temelj za ustvarjanje družine. Včasih pri samskosti na kmetiji igrajo veliko vlogo starši odraslega otroka, ki je na kmetiji. Posesivnost staršev, neprestana kontrola, nadzor nad odraslim otrokom na kmetiji, stalno poučevanje, kaj je prav in kaj ne, kako bi moral ravnati in kako ne, in druga vedenja lahko delujejo na odnos razdiralno. V smislu dela na kmetiji so pogosto dominantni očetje, v smislu zasebnega življenja pa pogosto mame, ki ne želijo svojega otroka dati v roke kar »eni« ženski ali moškemu, ki si ga ne zasluži. Ta mamina ljubezen je lahko tako zadušljiva, da si sin ali hči težko najde ljubezen, ki bo pri mami sprejeta. Lahko se znajde med dvema ognjema. Za to osebo je lahko to velika stiska, saj je na nenehni preizkušnji; od nje/njega se neprestano zahteva, da se odloči, na kateri strani je.

Predvsem gre pri iskanju partnerk na kmetiji za to, kako mladi kmet gleda na življenje na kmetiji, ali zna poskrbeti za svoje življenje, svoje potrebe, svoj prosti čas, ali je pripravljen dnevno vlagati v odnos s partnerko, komunicirati z njo spoštljivo, skupaj reševati težave. V tradicionalni družini tega ni bilo treba, saj je ženska morala poskrbeti za vse, kar se tiče gospodinjstva, otrok in odnosa, ni se bilo treba kaj dosti pogovarjati z možem, dela so bila jasno razdeljena in vsak je vedel, čigava naloga je določeno opravilo. Danes se je dinamika v družini spremenila in tako se spreminja tudi partnerski odnos in družina.

Za več informacij se lahko obrnete na:
Lucija Pinterič, vodja psihosocialne podpore na Kmetijsko-gozdarski zbornici Slovenije
070 444 202 / lucija.pinteric@kgzs.si

Nagradna uganka

Začetnice besed dajo geslo. Geslo pošljite do 10. maja na naslov: Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije, uredništvo Zelene dežele, Gospodinjska 6, 1000 Ljubljana, s pripisom NAGRADNA UGANKA.

Rešitev lahko pošljete tudi po elektronski pošti na naslov **zelena.dezela@kgzs.si**.

Med pravilnimi odgovori bomo izžrebali pet nagrajencev, ki bodo prejeli praktične nagrade. Geslo prejšnje uganke je bilo **ZAKONI ZAKONI**. Med prispelimi odgovori smo izžrebali pet nagrajencev: Mojca Hočevar, Ljubljana; Marija Rus, Ivančna Gorica; Andrej Ulaga, Preserje; Silva Petković, Novo mesto; Ana Tolar, Železniki. Čestitamo!

V verze povezane besede								
Ljubljanski nogometni klub								
Četrti planet našega osončja								
Barvilo, ki pokaže kislost ali bazičnost vodnih raztopin								
Ime pisatelja Rebule								
Glavno mesto Avstrije								
Gora nad Vipavsko dolino								
Četrti mesec								
Kar vsejemo								
Pribaltska država								
Mesto v Srednji Dalmaciji pod zaščito Unesca								
Zanos, polet								
Na uzdo pritrjena jermena za vodenje konj pri ježi ali vožnji								

Nagradna križanka

AVTOR: MARJAN GRABNER

MOŠKO VRHNJE OBLAČILO, TELOVNIK

NAŠ IZUMITELJ (FRANJO)

ČLOVEŠKE DELOVNE OKONČINE

ANGELA MERKEL

HUDOBIJA

POSLEDICA DOLGE UPORABE

GIBALEC DOGAJANJA

VODNA ŽIVAL S KLEŠČAMI

AMERIŠKA PISATELJICA (GERTRUDE)

ZNAK ZA NIKELJ

JAN NERUDA

KOROŠKA BABICA

VBRIZG ZDRAVILA V ŽILO

SREDNJE-VZHODNA DRŽAVA ZDA

EGIPČANSKA SV. PTICA

NEKDANJI IT. DIRKAČ (VALENTINO)

VRTNA RASTLINA Z LISTI

DEL TREBUŠNE MRENE

SOSED

OKRAS POD NOSOM MOŠKEGA

ZAVRNITEV KONTRE PRI TAROKU

PLANOTA

STARI NARKOTIK

ZVIŠANI TON C

JUTRANJI POŽIVILNI NAPITEK

VELIK MEHIŠKI SLAMNATI KLOBUK

AM. FILMSKI KIPEC

POKOJNI ALPINIST KARNIČAR

AMERIŠKI IGRALEC (JAMES)

ODRSKO GLASBENO DELO

SLED OD DRSANJA

SKUPINA ČLOVEŠTVA

ANGELO CERKVENIK

1. ČRKA GRŠKEGA ALFABETA

NAŠA IGRALKA (MARIJA)

ANGLEŠKI PEVEC (GEORGE)

ČAROVNIJA (ZASTAR.)

SLIKARKA KOBILCA

DRUGA NAJDALJŠA IT. REKA

VELIKA TROPSKA PAPIGA

JEZERO PRI PREDDVORU

RODITELJICA

IGRALKA TKAČEV

NEKD. IT. KOLESAR (FABIO)

ŠPORTNI BOJ

KROJI NAM POTEK ŽIVLJENJA

PEVKA SASTRE

SUŠILNIK ZA LASE

TRDA KAMNINA, KVARC

AJDA KALAN

OPERNI SPEV

SPLOŠNO PRIZNANJE VELJAVE

DOMAČINKA IZ DUBLINA

AVTONOMNO FINSKO OTOČJE

FRANCOSKA VINORODNA REGIJA

NEKDANJI SEATOV MODEL

NEMŠKI FILOZOF, AVTOR *KRITIKE ČISTEGA UMA* (IMMANUEL)

AMERIŠKA IGRALKA (SHARON)

ELIPSAST KROŽNIK

OKRAS NA PERILU

TERCET

MIRAN ALIŠIČ

VRHNJE OBLAČILO INDIJK

MAJHNE, PREPROSTE HIŠE

POVRŠINA, PO KATERI HODIMO

TRŽIŠČE

RUSKI KMEČKI SOCIALIST

PESNIK MERMOLJA

AMERIŠKA DIVA GARDNER

POLOTOK V JZ. SLOVENIJI

OLGA KACJAN

BRAZILSKI PISATELJ (JORGE)

SIBIRSKI VELETOK

GREBENI SPIRALNE OBLIKE NA POVRŠINI VIJAKA

NOSOROG

FEVDALNO PODLOŽNIŠKO DELO

GLASBENICA

POMOČ: CAAN, James - ameriški filmski igralec, **MEDOC** - vinorodna pokrajina na jugozahodu Francije, **STEIN, Gertrude** - ameriška pisateljica, pesnica, dramatičarka in zbirateljica umetnin

Geslo križanke pošljite do 15. maja na naslov Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, uredništvo Zelene dežele, Gospodinjska 6, 1000 Ljubljana, s pripisom NAGRADNA KRIŽANKA. Odgovor lahko pošljete tudi po elektronski pošti na naslov **zelena.dezela@kgzs.si**, seveda s pripisom NAGRADNA KRIŽANKA in vašimi podatki. Med pravilnimi odgovori bomo izžrebali pet nagrajencev, ki bodo prejeli praktične nagrade.

Med prispelimi odgovori (pravilna rešitev je bila ZBIRNE VLOGE) bodo praktično nagrado prejeli: Viljem Kovač, Mačkovci; Špela Lovišček, Nova Gorica; Metka Mlakar, Cerkno; Drago Pikel, Vransko; Erika Plešivčnik, Libeliče. Čestitamo!

Kako zmanjšati izgube zaradi vremenskih neprilik

Skrajni čas je, da poskrbimo za večjo vitalnost rastlin

Klimatskim spremembam, posledice katerih opažamo skoraj vsak dan, moramo prilagoditi tudi način kmetovanja. Na udaru je predvsem rastlinska pridelava, ki je tovarna pod "vedrim nebom". A z izboljšano vitalnostjo lahko kmetijskim rastlinam tudi omogočimo lažje prenašanje neugodnih, spremenjenih vremenskih razmer.

Slana, suša, visoke temperature, močno sončno obsevanje, zakisanje tal.... To je le nekaj dejavnikov, ki močno in negativno vplivajo na fiziologijo rastlin. V rastlinah se odvijajo oksidativni procesi in nastanek etilena, kar pa vpliva na staranje in predčasno dozorevanje rastlin. V skrajnem primeru tudi na propad rastlin.

Nastanek teh substanc v rastlini lahko močno zmanjšamo s pravočasno uporabo primernih biostimulatorjev. Rastline so odpornejše na sušne razmere tudi, če imajo močneje razvite korenine. Boljše razraščanje korenin dosežemo z amidno obliko dušika. Omenjena oblika dušika je v tleh tudi obstojnejša, saj se ne izpira in ne izhlapeva. Daljšo stabilnost amidne oblike dušika dosežemo npr. z uporabo inhibitorja nitrifikacije **N-Lock™ SUPER** v odmerku **1,7 L/ha**, ki ga apliciramo na kmetijske površine s pomočjo gnojevke ali poškropimo s škropilnico.

Zelo pomemben ukrep antistresne tehnologije je tudi uporaba pripravkov na osnovi bakterij, ki omogočajo rastlinam črpati dušik iz zraka s pomočjo listja. Npr. **Utrisha®N** vsebuje metilobakterije, ki po nanosu skozi listno režo preidejo v rastlino in za rastlino črpajo dušik (N2) neposredno iz zraka. Zaenkrat so metilobakterije edine te vrste, ki se razrastejo po celi rastlini, tudi v novo zrasle dele rastlin. Poleg črpanja dušika iz zraka tudi preprečujejo negativni učinek škodljivih ultravijoličnih (UV) žarkov. UV žarke asimilirajo in s tem povečajo intenziteto fotosinteze. Rastline so tako boljše prehranjene, vitalnejše in odpornejše na poletne stresne razmere.

Za hitro posredovanje pred ali po slani, napovedani vročini/sušnem obdobju, toči... in uporabo skupaj s herbicidi pa svetujemo pripravek s hitrim antioksidativnim delovanjem. Mikroelement Co ima močno antistresno delovanje saj v rastlini preprečuje oksidacijo in s tem staranje rastlin. Svetujemo uporabo pripravka **BioForge®**, ki poleg mikroelementa Co vsebuje še mikroelement Mo in makroelementa N ter K. Vsak od omenjenih elementov pa skrbi za določene vitalne procese v rastlinah.

Vsekakor nam mora biti cilj doseganje boljše vitalnosti rastlin. Zato lahko poskrbimo z omenjenimi pripravki, ki jih uvrščamo v tako imenovano Corteva tehnologijo pridelave.

PIONEER P8904 · PIONEER P8834 · PIONEER P9398 · PIONEER P9610 · PIONEER P9241

NOVO PIONEER P9944 · NOVO PIONEER P9975 · PIONEER P9911 · PIONEER P0710

FARMER PIONEER KLUB

4 do 7 =

8 ali več =

Kako v klub in do bonitet:

Ob nakupu od 4 do 7 vreč Pioneer koruze prejmete v vseh večjih poslovalnicah zadrug ali kmetijskih trgovin Pioneer kapo.

Ob nakupu vsaj 8 vreč pošljite, najpozneje do 31.07.2025, na naš naslov spodaj, račun o nakupu koruze (to je lahko kopija računa z žigom trgovine) kjer mora biti razviden vaš naslov in nagrada je vaša. Vsaka kmetija prejme le eno jakno, ne glede na število poslanih računov. Število paketov je omejeno.

Tisti, ki pa kupite vsaj 16 vreč in ste upravičeni do posebnega popusta, boste prejeli vrednost količinskega popusta na vaš TR račun, ki ga navedete na računu.

CORTEVA agriscience

Corteva Agriscience SLO d.o.o., Markišavska ulica 10, 9000 Murska Sobota, Tel.: 02 521 36 20, www.corteva.si

TM ® SM Blagovne znamke podjetja Corteva Agriscience in njegovih povezanih podjetij. © 2025 Corteva.

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije
Gospodinjska ulica 6, 1000 Ljubljana

tel.: **01 / 513 66 00**
e-pošta: **kgzs@kgzs.si**
splet: **www.kgzs.si**
FB: **@zbornicaKGZS**